ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 DRD, Француска 10,00 FRF

14. II 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 100 ДИН. ● БРОЈ 2094

За све од 7 до 77

E.T. ВИСОК, ПЛАВОКОС, СА ПЛАНЕТЕ УМО

Веровали или не!

Стјуарт Тренџер

ПОЗНАТИ ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ, ДОБИО ЈЕ ИМЕ ПО ИСТО ТАКО ЧУВЕНОЈ ФИЛМСКОЈ ЗВЕЗДИ **ЏЕЈМСУ СТЈУАРТУ.**

ДОРИЧКА ВЕВЕРИЦА

ИМА РЕП КОЈИ ЈЕ СА ДОЊЕ СТРАНЕ ПРЕКРИВЕН КРЉУШТИМА. ПОМОЋУ ЊИХ ВЕВЕРИЦА МОЖЕ ВЕРТИКАЛНО ДА СЕ ДРЖИ ЗА СТАБЛО. ОВАЈ МАЛИ ГЛОДАР ПРАВИ СКОКОВЕ ДУГАЧКЕ ПО 40 МЕТАРА.

ГРЧКО ОСТРВО ПАТМОС

ИМА ОКО 4000 СТАНОВНИКА И **364** ЦРКВЕ.

ЈЕЗЕРО МАШУ

У ЈАПАНУ ЈЕДНО ЈЕ ОД НАЈБИСТРИЈИХ НА СВЕТУ. ЊЕГОВА ВОДА ПРОВИДИ СЕ ДО ДУБИНЕ ОД 42 МЕТРА.

ЕНГЛЕСКИ БАШТОВАНИ

У 18. ВЕКУ РАДИЛИ СУ СА ЦИЛИНДРОМ НА ГЛАВИ, ОДЕВЕНИ У ФРАК И БЕЛУ КОШУЉУ СА ЖАБОМ.

Јаша Хајфец

ПОЗНАТИ ВИОЛИНИСТА, ПОЧЕО ЈЕ ДА УЧИ ДА СВИРА СА 3 ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ● ● најмањи диктафон на свету произвела је јапанска фирма „Санио": тежак је само 120 грама и има две брзине – 1,2, и 2,4 центиметра у секунди што омогућава да се на микрокасети сними запис у трајању 1–2 сата. Има и уграђен микрофон с подешивачем осетљивости (за собно снимање) и шавне трибине, а такође и показивач пражњења батерије.

● ● ● мачак Тус превалио је недавно пуних 450 километара кроз снег и лед Норвешке да би се од оних који су га украли вратио својој власници Регвилди Скволи. Рекорд у пређеној раздаљини, ипак, држи маца Бланшета која је за четири месеца препешачила 700 километара да би се потпуно изнемогла појавила на вратима власника који су је одвели на село и оставили. Међу псима апсолутни рекорд свих времена и данас држи чувени шкотски овчар Боби, који је касније послужио као прототип за филмског Лесија – он је 1923. у САД за шест месеци превалио равно 3.200 километара!

● ● ● Питер Ламберт, професор из Немачке, поставио је себи циљ да из дрвета изађе фигуре свих постојећих врста патака на свету. У Немачкој их има 18, а на целој планети више од 200, уз то свака има и мужјака и женку који су по правилу различито обојени. На једну патку мајстор утроши просечно 15 сати рада. За сада је завршио све патке северне хемисфере и прелази на јужну. А изложба готових радова већ се може видети у Музеју лова и риболова у Минхену.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

Distributed by King Features Syndicate

ВРАТА РАЈА

ОСТРВО ЕЛИС – симбол највеће миграције у историји

Добити данас америчко држављанство готово да је немогуће. А почетком овог века дешавало се да се у ову земљу дневно усели и по 10.000 људи. Све до 1954. године сви су они махом пристизали у њујоршку луку

КРЧМА НА ПУТУ ЗА СНОВЕ

Септембра прошле године у Америци је владало велико узбуђење. После скоро четврт века за посетиоце је отворен Имиграциони музеј на острву Елис. То острвце има посебно место у прошлости (и садашњости) многих Американаца. Од десет становника сваки четврти води порекло од неког од оних дванаест милиона људи који су се у Сједињене Америчке Државе уселили преко острва Елис.

Дуги низ година, а посебно током 19. века, влада је права анархија кад су у питању досељеници. Малтене свако ко би одлучио да окуша срећу у тој обећаној земљи без икаквих тешкоћа добијао је држављанство. Тако се само у том веку доселило више од двадесет милиона људи.

Пошто се талас емиграната из дана у дан повећавао, а придошлице су доносиле заразе, падале на терет државе, вршени су притисци да влада донесе закон који би јасно одредио услове за усе-

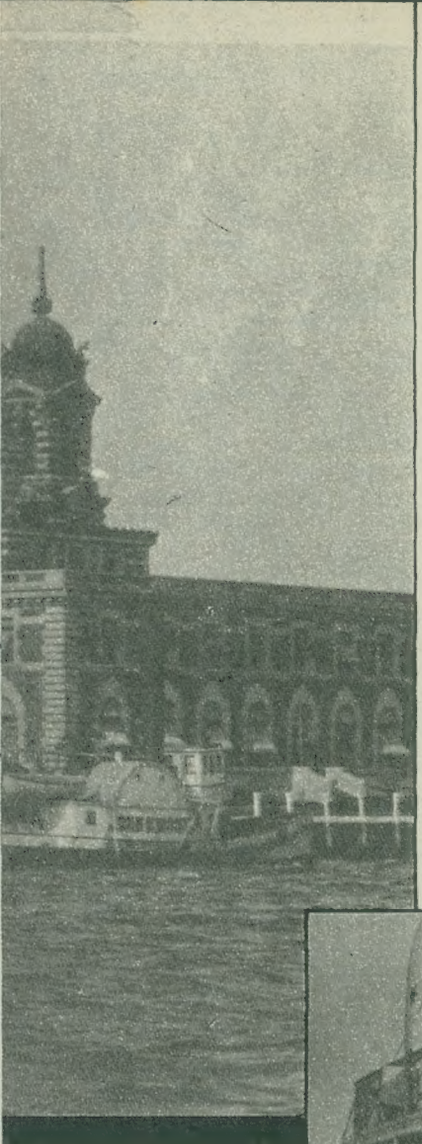

ВРАТА РАЈА

5 година та зграда изгорела у пожару, на њеном месту подигнута је ова недавно обновљена. Једна млада жена из Ирске прва је прошла кроз ново „прихватилиште" и, на своје изненађење, добила десет долара у злату.

Како се број емиграната повећавао, уз главну зграду временом је подигнуто још 36 помоћних, а наношењем шљаке, песка и отпада површина острва повећала се на 27 јутара. Уз Главну зграду са огромним холом дугачким 60 метара изграђена је црква (неки су се ту и венчали), болница са 700 кревета, спаваонице, кухиња, трпезарија у коју је могло да се смести хиљаду људи. Била је ту и мала концертна дворана, библиотека, пошта, чак и кошаркашки терен.

На жалост, острво Елис за многе је било и једино што су видели од Америке. Између 1900. и 1925. године на њему је умрло 3.500 особа, углавном деце, па је због тога изграђена и мртвачница. А

Између 1933. и 1941. преко 200.000 избеглица из Хитлерове Немачке уселило се у САД преко острва Елис. Али, како су године одмицале све се мање осећала потреба за толиким придошлицама које ће „попунити" огромно америчко пространство и помоћи у изградњи земље. Осим тога, све чешће се путовало авионом.

Одлучено је да се Имиграциони биро пресели, па је самим тим острво Елис изгубило своју сврху. Затворено је 29. новембра 1945. године. Последњи емигрант који је прошао кроз ова „врата раја" био је норвешки морнар Петерсен.

Дуго се није знало шта да се уради са тим њујоршким острвом. Било је предлога да се отвори затвор, центар за наркоманију, чак и колеџ. Све идеје биле су одбачене. За то време зграде су чамиле празне и све теже одолевале зубу времена. Тек 1982. острво Елис прелази у надлежност Фондације за очување

двадесет милиона Американаца. Радови су коштали 156 милиона долара. Нико није жалио да учествује у обнављању симбола можда једне од највећих миграција у историји човечанства.

ЧУВАЈ СЕ ОЧНОГ ЛЕКАРА!

Најбурније усељеничко раздобље било је између 1905. и 1914. године. У току те деценије у Сједињене Америчке Државе годишње је пристизало око пола милиона емиграната. Посебно се памти 1907. када се уселило чак милион људи. Тада је забележен и рекорд. Само у једном дану, 17. априла те године, са острва Елис на копно прешло је 11.747 новопечених Американаца.

Тај огромни талас полако је почео да јењава средином двадесетих јер је америчка влада донела закон којим се ограничава број досељеника. Тако су сви они који су желели да крену у потрагу за бољим животом претходно морили да се обрате америчком конзулату у својој земљи. Врата су полако (али сигурно) почела да се затварају пред налетом свих који су препричавали бајке о „новом свету". А говорило се, рецимо, да Американци имају толико злата да не знају шта ће с њим, па, уместо обичних, стављају златне пломбе!

Пошто је од десет бродова у које су се укрцавали емигранти седам ишло ка Њу-

ВРАТА РАЈА

ље. Коначно, влада је тај акт 1891. године изгласала у Конгресу. Требало је још само одредити место где ће се подићи Имиграциони биро и прихватилиште за досељенике.

Острвце величине три јутра (јутро = 5754 m²), познато као Елис, чинило се најпогодније. Некадашње пиратско станиште, потом утврђење, једно време претворено у градски отпад, купио је извесни Семјуел Елис и ту подигао крчму. По њему је острво и добило име Елис. Било је идеално за прихватање емиграната јер се налази у њујоршкој луци, на само два километра од Менхетна и тристотинак метара од обале приградског насеља Њу Џерзи.

За Нову 1892. годину свечано је отворен Имиграциони биро у згради направљеној од дрвета. Када је после

за неке је ту тек отпочео живот. На острву Елис рођено је 300 беба. У архивама је остало забележено да је ту светло дана 1921. угледао Југословен Роберт Рат који и данас Елис потписује као средње име.

Статуе слободе на оближњем острву, такође у њујоршкој луци.

Сума одређена за рестаурацију није била довољна па су позвани добровољци да учествују са новчаним прилозима. Одазвало се више од

јорку (остали су пристајали у Бостону, Филаделфији, Балтимору, Њу Џерзију...) некад се догађало да у луци чека и по 30 лађа. Пре него што би путници добили дозволу да се искрцају, брод је морао да истакне жуту ка-

ВРАТА РАЈА

рантинску заставу. То је значило да се чека екипа лекара која ће проверити да ли међу придошлицама има знакова неке епидемије. Тек после отклоњене сумње брод је пристајао уз острво Елис.

Емигранте су најпре прегледали лекари како би проверили да неко нема тифус, жуту грозницу, лепру, колеру, туберкулозу. Искусним лекарима за преглед је било потребно 6 до 60 секунди. Сваки од њих десеторице дневно је испитао и по 500 особа.

Још једно обољење значило је сигурну забрану уласка. Трахом, болест очију која је у то време доводила до сигурног слепила. Емигранте су зато још пре поласка упозоравали да се посебно чувају очних лекара (половина дошљака враћена је због трахома).

До 1917. постојала су 33 разлога да неко не добије дозволу за улазак. Између осталог нису примали анархисте, криминалце, проститутке, полигамисте, теже психичке болеснике, чак су и неписмени били непожељни.

И поред свега, 98 одсто емиграната добијало је дозволу да ступи на тло Америке. Претпоставља се да је у тим најбурнијим годинама враћено око 250.000 људи. За њих се сан завршио пре него што су и почели да га сањају.

ОДАНИ АНАРХИСТА

Представници водећих компанија за прекоокеанска путовања проширили су глас да чак и они најсиромашнији могу да купе „место за лепше сутра". Преведено у цифре, бродска карта коштала је у то време око 20 долара. Наравно, за оне који су желели већу удобност, и за то наравно могли да одвоје довољно пара, постојала је друга, или прва, луксузна класа по цени од 40 или 80 долара.

Без обзира што те цифре данас делују занемарљиво, за већину је и тих 20 долара значило месечну или чешће годишњу зараду.

У договору са Имиграционим бироом паробродске компаније склопиле су споразум да ће све путнике претходно прегледати, дезинфиковати и вакцинисати пре него што напусте Европу.

Тек се на броду испостављало да су сва она обећања са реклама о незаборавном путовању била тачна, али у негативном смислу. Прелазак Атлантика, који је трајао између десет и тридесет дана, био је ужасан. Путници су били згурени у потпалубљу, без светлости, воде, вентилације. Ни поштених тоалета није било.

Ипак, све се то заборављало како се пут ближио крају. У обећану земљу требало је крочити у што бољем издању. Са оно мало воде сви су се „лицкали", жене су се огртале шаловима, мушкарци облачили најбоље сакое, девојке стављале шешире. Угледавши Статуу слободе, многи су падали ничице на палубу и молили се Богу.

Још пре искрцавања испостављало се да обећана земља, на самом почетку, некима обећава много више. Наиме, путници из „de lux" класа избегавали су да се мешају са сиромашним светом. Посебни бродићи долазили су по њих, преглед и испитивања завршавани су на лицу места и они су у року од пола сата већ ступали на Менхетн прескочивши све формалности на острву Елис.

А остале је, по завршеном лекарском прегледу, чекао сусрет са инспекторима. Поред њих стајали су преводиоци који су се „борили" са двадесетак језика и ко зна колико још дијалеката. Чувени преводилац из тог времена био је Фјорел ла Гвардија који је говорио немачки, италијански, јидиш, француски и српскохрватски. На острву Елис службовао је од 1910. до 1912. а касније постао градоначелник Њујорка.

Разговор је, у просеку, трајао око два минута. Требало је одговорити на тридесетак питања – од тога како се неко зове, одакле је, брачно стање, да ли је кажњаван, до тога ко га чека и да ли има посао у Америци. Инспектори нису пуштали никога ко није имао бар 25 долара готовине.

Остало је забележено да је неки човек из наших крајева на питање да ли је анархиста одговорио „да, и то врло одан". Несрећник је мислио да се ради о некој њему непознатој вери.

И поред свих прегледа и испитивања све се обављало за три, четири сата. Емигрант је после тога постајао легални држављанин Сједињених Америчких Држава и имао сва права као и сви остали грађани.

В. С.

Ванземаљци су (опет) стигли

Била једном, а постоји и данас, планета којој су земаљски астрофизичари дали име Волф 424, а коју су њени становници одувек звали Умо. Та планета удаљена је од Земље 15 светлосних година, а налази се у сазвежђу Девице. Живот, тамо на Уму, сличан је нашем, а и Умићани су, бар судећи по томе како сами себе описују, веома слични некима од нас. Високи су, плавокоси, светлопути, што би се рекло нордијски типови или, да будемо прецизнији, нека врста свемирских Швеђана.

Четири мушкарца, две жене

Ниједан Земљанин никада до сада није видео ниједног Умићанина јер се ови из оправданих разлога за сада клоне сусрета с нашом врстом.

Умићанска цивилизација је изузетно развијена, а Умићани необично радознали. Није стога нимало необично што је њихова планета са свих страна окружена антенама огромне снаге које хватају сигнале из најудаљенијих делова космоса.

Тако се и догодило да су, 1949. године, Умићани ухватили поруку срочену Морзеовом азбуком. Када су је дешифровали, видели су да се ради о изузетно занимљивој теореми која се односи на квадрат. Била је то, заправо, порука која је са Земље упућена још 1935, дакле петнаест година стара, тачно онолико колико је потребно да сигнал превали раздаљину од Земље до планете Умо, алиас Волфа 424...

Радознали какви су, Умићани су одлучили да читаву ствар испитају, па су кренули на пут у потрагу за бићима која су им ту необичну поруку послала. Обишли су 400 планета, али су само на три наишли на облике живота сличне њиховом. Разуме се, одлучили су да се на њима настане како би их проучили.

Једна од те три планете била је Земља. Овде, или да будемо сасвим прецизни, у град Дињ на југу Француске, стигли су 28. марта 1950. године. У групи су се налазила четири мушкарца и две жене. Они и дан-данас живе међу нама.

Прича из пера осредњег писца почетника научне фантастике? Нипошто. Књига која описује ове догађаје објављена је септембра прошле године у Француској под називом „Једно истраживање о ванземаљцима: тајна Умићана". Написао ју је професор

E.T. ВИСОК, ПЛАВОКОС, СА ПЛАНЕТЕ УМО

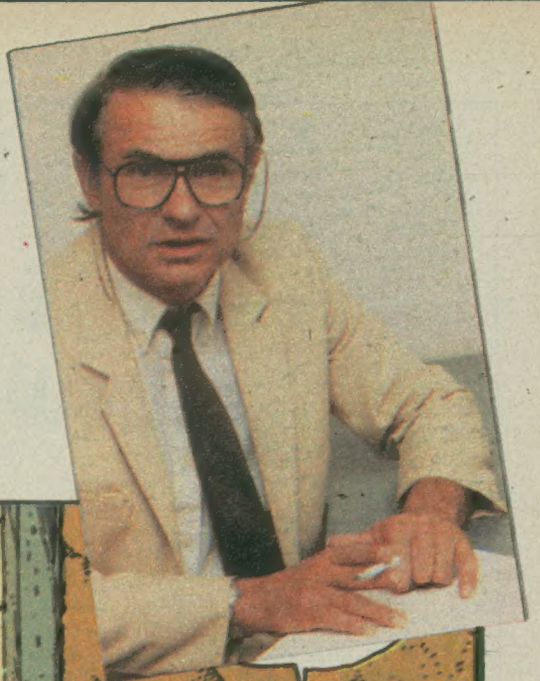

Професор Пети: ванземаљци с планете Умо живе међу нама од 28. марта 1950. године

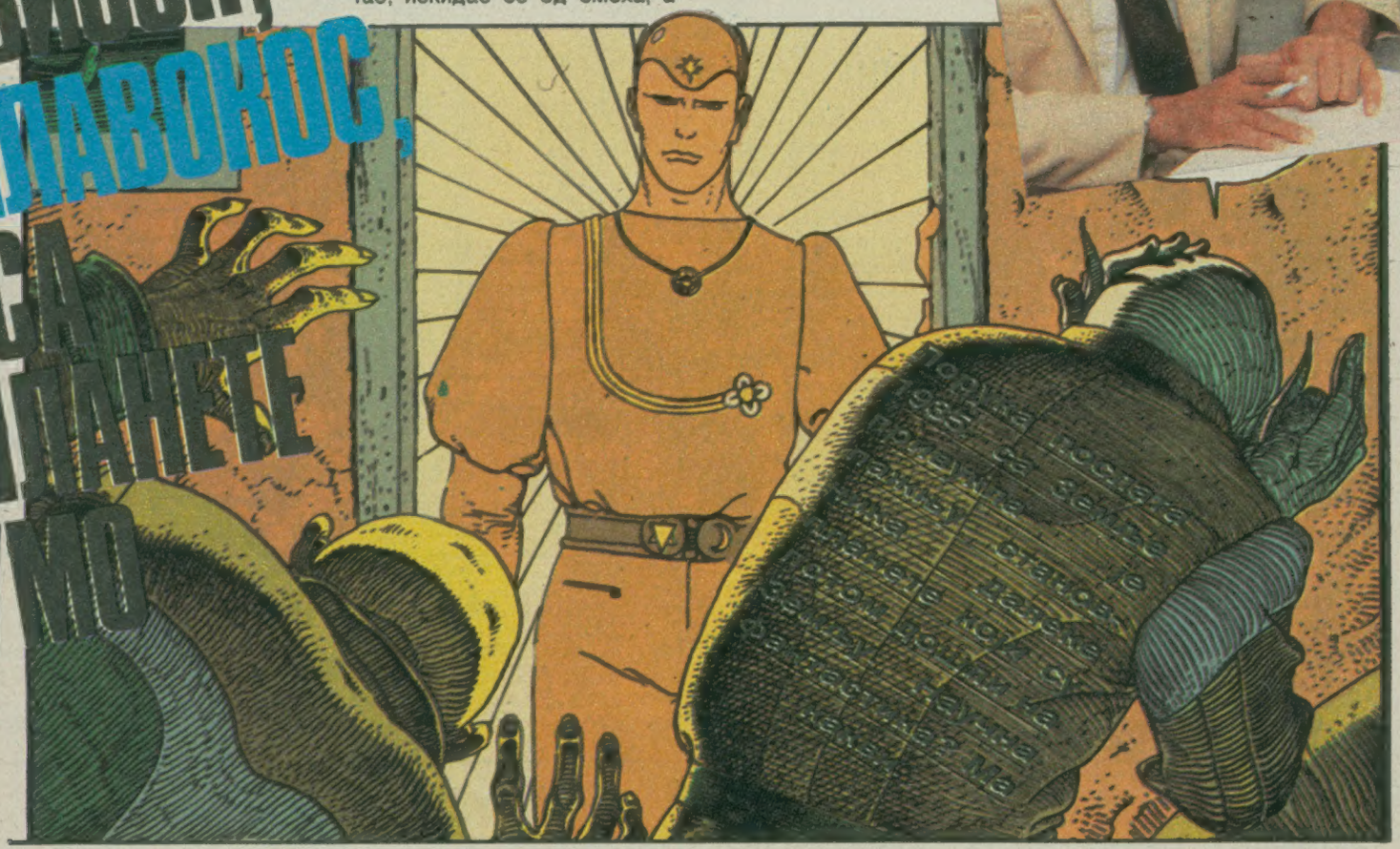

Жан Пјер Пети, аеронаутички инжењер, астрофизичар, стални сарадник опсерваторије у Марсељу, начелник једног одсека француског Националног већа за научна истраживања.

ци описују сами себе, своју филозофију, живот на планети Умо, долазак на Земљу, закључке које су о нама извели након четири деценије проучавања.

Ниједно од поменутих више хиљада писама није адресирано на професора Петија. За њих је сазнао преко пријатеља који му је 1975. године донео неколико личних примерака у жељи да чује стручно мишљење о читавој ствари. Професор је писма прочитао, искидао се од смеха, а онда их је прочитао још једном, само пажљивије.

Наставио је да их и ишчитава не задржавајући се много на самој причи, али зато све заинтересованији за оне њихове делове који се односе на област у коју се разуме – науку. Укратко речено, професор је набасао на неке невероватне податке из космологије и поморске навигације. Тачније, суочио се са појмовима од којих су неки непознати науци. Поступио је тачно онако како би поступио сваки други научник на његовом месту. Почео је да истражује, проверава, тражи доказе.

Крију се, ал' навелико пишу писма

На основу чега професор Пети тврди то што тврди, односно да ево већ четрдесет и две године међу нама живи шесторо припадника ванземаљске цивилизације Умо? На основу онога што су они сами о себи написали. А написали су хиљаде писама и послали их, обичном поштом, на адресе више десетина особа широм света. Италијанима су писали на италијанском, Шпанцима на шпанском, Американцима на енглеском. Свим тим језицима владају беспрекорно, као да су им матерњи.

И, шта у писмима пише? У њима високи, нордијски плавокоси бледопути ванземаљци описују сами себе, своју филозофију, живот на планети Умо, долазак на Земљу, закључке које су о нама извели након четири деценије проучавања.

Поучни пример Леонарда да Винчија

Једна од ствари која је заокупила његову пажњу је тврдња да је могуће развити надзвучну брзину, а да се при том избегне прасак који настаје при пробијању звучне баријере. Наведено тврђење поткрепљено је извесним објашњењима, подацима који се односе на притисак одређених гасова, координате брзине, параметара који зависе од електромагнетних сила.

Полазећи од ових података, професор Пети је теоријски доказао да је, строго се придржавајући одређених поступака који почивају на примени електромагнетних сила, могуће да авион развије брзину од 15.000 километара на час, а да при том избегне суперсонични прасак; исти принципи омогућавају да подморнице развију брзину од 400 километара на час.

Има оних који кажу да Жан Пјер Пети није открио Америку, да у ствари није открио ништа, односно да му за оно што је изнео у својој књизи уопште нису била неопходна писма ванземаљаца са планете Умо. Могао је лепо да оде у биоскоп и одгледа „Лов на Црвени октобар". Речени филм врви од научнофантастичних визија будућности сличних онима које је професор покупио из једносмерне кореспонденције ванземаљаца са (необјашњиво незаинтересованим) Земљанима.

Одговор професора Петија:

– Штета што су Умићани стигли на Земљу најмање тридесетак година раније него што је требало. Видите, проучавање њихових писама могло би да се упореди са Леонардом да Винчијем који се, и поред све своје невероватне научничке интуиције, данас не би најбоље снашао у разговору са обичним техничаром Насе.

У писмима су изнете неке изузетно занимљиве хипотезе о теорији релативности. У једном из 1962. године, на пример, разрађена је и доказана теорија о двојности свемира по којој постоје два свемира, истоветна као одрази у огледалу.

Још само кад би она четири Умићана и две Умићанке изашли из илегале, колико да их видимо.

Припремила ***М. Илић***

НЕКИ ДРУГИ ТРЕНИНГ

Џори Мичел, шеф сенатске већине Сједињених Америчких Држава, рођен је као слабуњаво дете у породици чији су се сви чланови здушно бавили спортом. Он овако објашњава своју успешну политичку каријеру:

„Пошто нисам био створен за спорт, морао сам да пронађем неку другу занимацију да бих дошао до изражаја. Моја мајка, либанског порекла, била је фабричка радница. Отац, домар средње школе, доносио је кући гомиле новина и часописа које сам гутао од прве до последње стране. Отац је брзо схватио да ми будућност зависи од образовања и речитости, па се потрудио да помогне колико је знао. Он, свакако, није помишљао да бих ја могао да постанем професионални политичар, али је желео да се лепо изражавам.

Сваке недеље, јер само тада није ишао на посао, отац је долазио у нашу пространу дневну собу и седао у један угао, а ја у супротни. Онда сам му читао новинске уводнике, по десетак пута један исти ако је било потребно, све док он не би јасно и правилно чуо сваку реч текста. Тако сам тренирао и читање и, природно, политику јер ми се она, кроз те уводнике, сама увлачила под кожу". ■

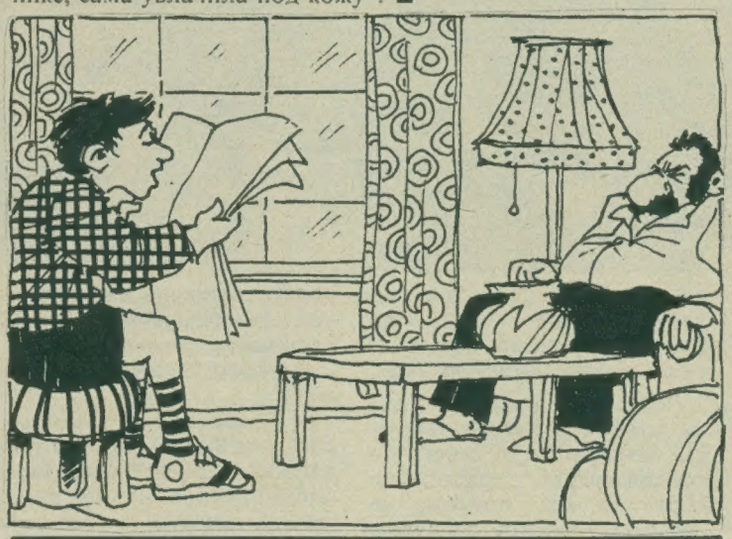

СИМПТОМИ И СИНДРОМИ

„Никако да изиђем на крај са својим шефом", жали се пријатељици секретарица психијатра. „Ако стигнем на посао пре времена, он каже да је то знак анксиозности. Када сам тачна, то се зове опсесија а, уколико закасним, показујем симптоме агресивности..." ■

МАЈСТОРИ С МОРА

За време летовања на Азурној обали на вечери у скромном приватном пансиону с мање скромним ценама, незадовољан гост зове келнерицу:

– Госпођице, ја уз гарнирунг увек добијам две шницле а вечерас је у мом тањиру само једна. Због чега тако поступате са мном, па ја код вас летујем годинама?

– Ништа ми није јасно – одговора госпођица – биће да је кувар заборавио да вашу шницлу преполови! ■

МОЛИМ МАЛО ПАРА

Директор банке где сам годинама радила захтевао је једног дана од нас особља да љубазно наведемо клијенте да употребљавају машину за подизање готовог новца која је тада била нешто сасвим ново и свет је није радо прихватао. Истог тог преподнева прва особа која је пришла мом шалтеру био је стари господин од око осамдесет година. Ја сам му потанко описала предности апарата када су у питању мање суме и стрпљиво му објаснила и показала како се њиме рукује.

Пошто ме је љубазно саслушао, стари господин је најтоплије захвалио, пришао машини и стидљиво јој рекао: „Желео бих, молим вас, хиљаду франака". ■

„Пари Мач"

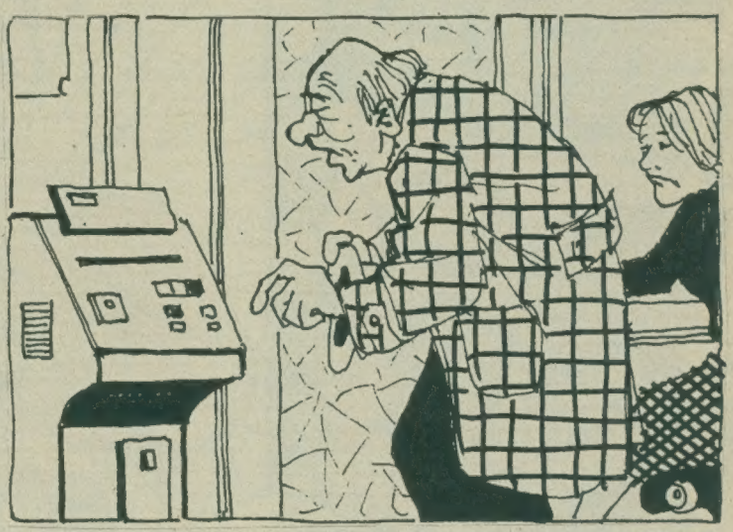

СЕДАМ СМРТНИХ ГРЕХОВА

1. Новац без рада 2. Задовољство без савести 3. Знање без душе 4. Трговина без морала 5. Наука без хуманости 6. Религија без жртвовања 7. Политика без принципа ■

Махатма Ганди

УМУКНИ ДА НЕ ОДЛУТАШ

„Немам појма колико сам добар као писац", каже Роберт Каро, добитник Пулицерове награде и аутор биографије Линдона Џонсона, бившег председника Сједињених Америчких Држава, „али знам да одлично интервјуишем. И то сам научио од два измишљена лика: инспектора Мегреа и шпијуна Смајлија. И један и други, у детективским романима Жоржа Сименона и Џона Ле Кареа, заиста слушају оно што им неко говори. Да би усредсредио пажњу, Мегре пуни лулу, а Смајли чисти наочаре својом краватом. Што се моје маленкости тиче, ја жврљам по бележници: „Ћути!" ■

Илустровао: Зоран Петканић–Петко

Ни лопови нису што су некад били

БЕЗИМЕНИ, НЕМАШТОВИТИ, А УПОРНИ

Изгледа да је прошло време кад су пљачкаши банака били уметници свог заната. Никада их није било више него прошле године и никада се о њима није мање писало. А и шта би могло да се каже о тој гомили безначајних крадљиваца од којих више од 85 одсто одмах заврши иза решетака

Службеница у једној банци у Филаделфији била је збуњена. Човек испред шалтера покушавао је нешто да јој саопшти. Није га разумела. Видно изнервиран, затражио је од ње оловку и папир. Написао је да се ради о пљачки банке и наредио да му преда сав новац. Службеница није могла да се уздржи. Прсла је у смех. Назовибандит тек тада се збунио. План да опљачка банку очигледно му је пропао. Успео је да се изгуби у маси.

У историји Сједињених Америчких Држава никада није забележен толики број препада на банке као прошле године. Било их је преко 9000 што је за 10 одсто више него у 1990. години. А на питање шта је прави узрок толиком броју пљачки банака, нико нема одговор. Да ли је у питању све већи број наркомана или незапослених, не зна се. Док FBI не заврши обимна истраживања, може само да се говори о статистикама.

Филаделфија и Чикаго јесу омиљена места за пљачкаше, али је на врху листе ипак Лос Анђелес. Само до новембра 1991. у овом граду забележено је 2000 упада у банке што је једна петина од укупног броја пљачки у америчким банкама. Једне септембарске недеље у Лос Анђелесу је забележено чак 67 оваквих покушаја. По трећи пут опљачкана је „Вел Фарго" банка из које су лопови за само 90 секунди однели 434.000 долара.

Иначе, ретки су крадљивци као у „Вел Фарго" банци који успевају да измакну полицији. Углавном су то немаштовити, безимени пљачкаши који упадају без осмишљеног плана.

Статистике бележе да је то углавном мушкарац (жена пљачкаша готово да и нема) који ради сам. У већини случајева упада у банку петком између један и три. Обично је то белац који ретко кад носи оружје. Уместо пиштоља користи папирић на коме службеници напише да му преда новац.

С обзиром да је већина пљачки невешто изведена, више од 85 одсто крадљиваца полиција одмах ухвати. А ни плен им није богзна какав. Просечно се ради о суми од 3.200 долара.

Детективи највише воле да раде на овим случајевима. За разлику од других врста криминала сада треба сакупити пуно доказа који ће одвести до починиоца, у случају пљачкаша банака постоје филмови које снимају скривене камере у банкама, увек је пуно сведока, а и полиција се брзо нађе на лицу места.

Уколико филм није довољан, постоје и друга средства која ће полицајцима открити криминалца. Службеници у банкама однедавно имају мале пластичне одашиљаче које убаце у кесу с новцем. Трагом тих одашиљача лопови брзо долијају.

А разлог што је највише препада на банке баш у Лос Анђелесу јесте што су те грађевине, за разлику од оних на истоку земље, направљене без неке посебне заштите. Друго, ту има много више банака него у осталим америчким градовима. И још нешто је ту пресудно. Пљачкаш истрчи из банке, седне у кола и за тридесетак секунди нађе се на ауто-путу.

У односу на славне пљачкаше из историје, ови данашњи толико су незанимљиви да је ретко који од њих вредан и помена. А како човек и да их запамти кад међу њима има и оних који, баш као један крадљивац из Лос Анђелеса, приђе службеници и тражи од ње, веровали или не, 10 долара.

В. С.

КРИМИНАЛЦИ ЗА УЗОР

Бони (Паркер) и Клајд (Бероу)

Бони и Клајд успевали су да вуку полицију за нос скоро две године. Остаће запамћени као криминалци високог стила. Упали су у клопку 1934. и на лицу места ликвидирани

Џеси Џејмс

Још се памте спектакуларно изведене пљачке Џесија Џејмса и његове банде. Када је расписана награда од 10.000 долара, сви су се дали у потрагу за овим крадљивцем који је већ у своје време прерастао у легенду. Убијен је с леђа 1882. године

Џон Дилингер

Дилингерове пљачке током 1933. и 1934. од њега су створиле државног непријатеља број 1. Ништа мање сјајан није био ни његов бег из затвора. Направио је пиштољ од сапуна и префарбао га црним ималином за ципеле

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

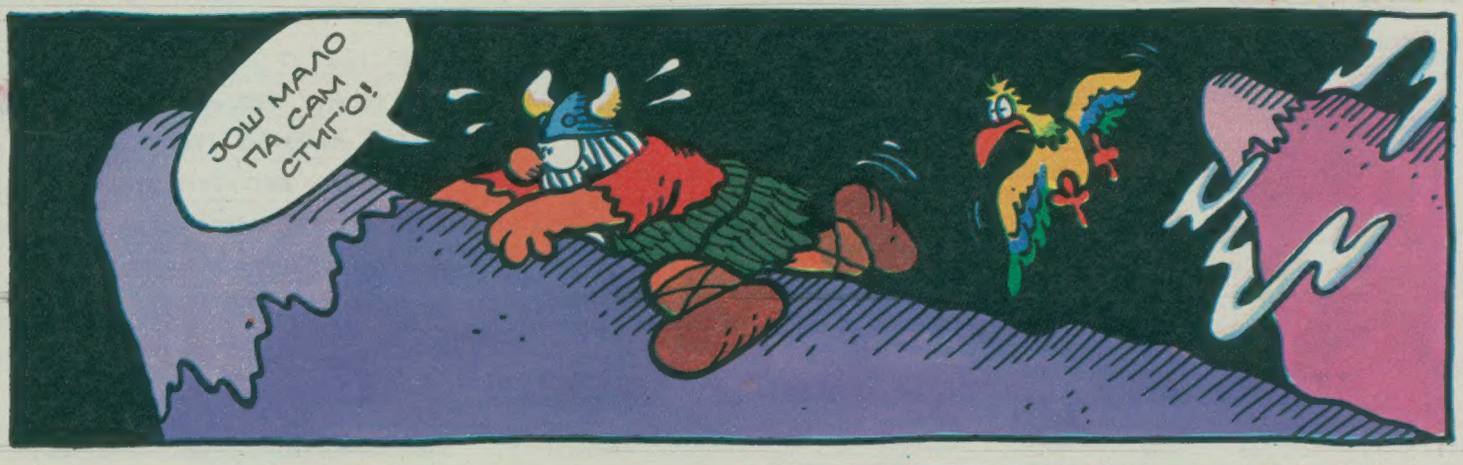

© 1991 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ДОБИТИ РАНГ ЗА БУМЕРАНГ

То је вероватно једини светски шампионат на коме се учесници појављују, и такмиче, са опремом коју сами израђују

Средином прошле године небо изнад Перта, града у западној Аустралији, шаренило се од бумеранга различитих облика и боја. Око 70 такмичара из девет земаља учествовало је на Светском шампионату у бацању ове справе коју углавном повезујемо са Аборицинима, аустралијским домороцима. Победник је био Џон Келер, тридесеттрогодишњи уметнички директор из Пулсвила, америчка држава Мериленд. Надмашио је дотадашњег шампиона Чета Снуфера, такође Американца.

– Пре отприлике пет година схватио сам да је много већи изазов бацати бумеранг него фризби – каже Келер који се на такмичењу појавио са 53 бумеранга сопствене израде. – Ово је вероватно једини шампионат за који сам правиш нацрт за опрему, израђујеш је и, наравно, користиш у току такмичења. Обожавам овај спорт јер је много више од игре. То је права уметност.

Иначе, шампионат је подељен у пет категорија: бацање бумеранга што је могуће даље са циљем да он остане што дуже у ваздуху; хватање бумеранга у што неповољнијем положају – рецимо, седиш на трави и хваташ га ножним прстима; потом такмичари настоје да хитну бумеранг што већом брзином која може да достигне и 160 километара на час; истовремено бацање (и хватање) два бумеранга; последња категорија је – послати у ваздух два бумеранга у истом тренутку настојећи да они не стигну истовремено.

Док су Аборицини правили бумеранге од што тврђег дрвета, познатог као мулга, и користили их за лов, данас се ова справа израђује од различитих врста дрвета, а све се више користе и пластични материјали. Већ се зна да је по ветру боље употребити синтетички бумеранг док је онај од лаког дрвета много бољи ако је леп дан.

Иако се бумеранг везује за Аборицине, недавна археолошка открића бацају сасвим ново светло на ову ловачку справу. У неким египатским гробницама нађени су бумеранзи који наговештавају да су древни Египћани овом справом вероватно ловили птице. У Флориди су откривени бумеранзи стари између девет и десет хиљада година, а у Пољској је нађен један за који се мисли да потиче од пре 23.000 година.

Бумеранг је бачен. По свој прилици убрзо ће опет „оптрчати" цео свет. *В. С.*

Џон Келер, прошлогодишњи победник

У СЛАВУ ВОДЕНОГ ДЕМОНА

СТАКЛЕНА ОГРЛИЦА

Индија је земља свакојаких чуда. О једном од њих сазнала сам сасвим случајно, за време поподневног чаја. Међутим, то се не би догодило да нисам изјавила како намеравам да за неколико дана кренем у планине да бих видела села племена Кхаси...

Ни по што не иди тамо! – узвикнула је Зилинда, деведесетогодишња старица код чије сам унуке становала док сам боравила у Шилонгу.

– Зашто? – зачудила сам се.

– Кхаси још верује у У Тлена – одговорила је сматрајући да ми је тиме све објаснила.

– Мало ко у Индији не верује у овог или оног бога – рекла сам.

– Тачно – сложила се Зилинда – али У Тлен није бог, већ дух водене змије. Да би га умилостивили, Кхаси му приносе људске жртве и то раде од памтивека.

– Али, не мислите ваљда да бих ја могла да постанем жртва? – упитала сам уверена да старица претерује. Неки људи с годинама постају склони преувеличавању закључила сам, у себи наравно.

Бака Зилинда као да ми је погодила мисли.

Није ми било места у кући

– Слушај ово – рекла је и ја сам се, не само због љубазности, сва претворила у ухо. – Рођена сам у веома угледној породици, колико најбоље ће ти рећи то што је моја мајка била врховна свештеница племена. Пошто су наша села високо у планинама, увек смо живели издвојено, по сопственим законима. Међутим, то се променило кад су Енглези дошли у Индију: њихова власт допрла је и до најудаљенијег села. Једна од првих забрана коју су нам ставили односила се на У Тлена. Не да су имали нешто против нашег веровања у овог демона, у то нису желели да се мешају, али су сматрали недопустивим приношење људских жртава.

Упоредо са енглеском влашћу добили смо и енглеске мисионаре који су почели да отварају школе, болнице. Ја сам била једна од првих девојчица која је кренула у школу. Са мном је пошла и Рамхаха Махав: била је из истог села, али се њена кућа налазила с друге стране шуме. Наше мајке су се познавале и биле задовољне нашим дружењем: ако би која од нас две, забављена игром, закаснила кући, увек би се нашао слободан кревет.

Прошле су три године. Четврте сам, не питајући ништа мајку, прешла у хришћанство: допао ми се бог који није тражио људску крв. Кад је мајка сазнала за то, побеснела је. Мој поступак је био гори од свега што је могло да се замисли, раван најгорој издаји и мени више није било места у кући. Сва уплакана, кренула сам Рамхахиној кући надајући се да ће ме тамо примити. Њена мајка није се нимало колебала да ли да то учини: била сам најбољи ђак у школи и могла сам да помогнем њеној кћерки која је кубурила са свим предметима.

Лепо ми је било у кући моје другарице, али сам често плакала сећајући се своје и тугујући за мајком. Можда је и то био један од разлога што сам се трудила да постигнем што бољи успех у школи. Мислила сам да ће то размекшати срце моје мајке.

На завршном испиту добила сам најбоље оцене и силне награде. Највише ме је обрадовала она која ми је омогућавала даље школовање у Калкути. Пресрећна, полетела сам кући надајући се да ће ми мајка сада опростити самовољу. Преварила сам се. Не само да ме је штапом изјурила из дворишта, него је сместа почела да „осветљује" места која сам упрљала својим стопалима.

Калкута се не опрашта

Међутим, тог, за мене великог дана, нисам много боље прошла ни у Рамхахиној кући. Док је моја другарица одушевљено причала о завршној церемонији и мом успеху, лице њене мајке постајало је све мрачније.

– Кад одлазиш? – упитала је гласом који је био све друго само не љубазан.

– За који дан, чим се учитељ врати. Али, ако хоћете, могу одмах да одем – рекла сам док се у мени рушио свет мог детињства. Тек сада ми је постало јасно зашто ми је Рамхахина мајка пружила уточиште.

– Не, не – брзо је одговорила – можеш да останеш док не пођеш у Калкуту. Не питам те због тога што ми сметаш, него сам хтела да знам да ли ћеш бити ту док не пресадимо руже? Требало би да нам помогнеш, толико нам ипак дугујеш.

Мој одлазак значио је можда и растанак заувек од Рамхахе и она би се увек расплакала када би се тога сетила. Плакала сам и ја, кад ме нико не види. Веће пред полазак Рамхахина мајка ми је поклонила огрлицу од крупних, стаклених перли.

– Немој да је скидаш док не стигнеш у Калкуту, иначе ће те снаћи велика несрећа – рекла ми је стављајући ми огрлицу око врата. Поклон ми се није допао, још мање неки необичан сјај у очима Рамхахине мајке.

Кад смо легле, а спавале смо у истом кревету, моја другарица се страшно растужила.

– Благо теби! – рекла је. – Ти не само да идеш у Калкуту, него си добила и ту дивну огрлицу. А ја... Не могу више у школу а ни тебе више неће имати!

Да бих је бар мало утешила, скинула сам огрлицу и ставила је око њеног врата. Било је то једино чиме сам могла да јој узвратим за искрено пријатељство.

Гласови под прозором

Те ноћи дуго нисам могла да заспим, што од умора што од узбуђења. Плашила сам се онога што ме чека: како ћу се снаћи у

колеџу и да ли ћу и тамо наћи тако добру другарицу каква је Рамхах, питала сам се. Одједном зачула сам испод прозора пригушене гласове. „Сигурно су заспале, али, ипак, сачекајте још мало", говорила је Рамхахина мајка. Не знам ни сама, зашто, али те њене речи су ме уплашиле. Прибила сам се уз Рамхаху, и напето ослушкивала: није прошло много кад се зачуло тапкање босих ногу по предворју, затим шкрипа степеница.

Неколико секунди касније осетила сам неугодан задах а одмах затим нечије руке почеле су да ми опипавају врат. Укочила сам се од страха, неспособна да се покренем. Одмах до мене, Рамхаха је спокојно спавала. Не нашавши то што су тражиле, била сам сигурна да је у питању огрлица, руке су почеле да пипају по њеном врату. Осећала сам изнад себе смрад ознојеног тела, док ми је срце тукло као лудо.

Та ноћ била је ужасно мрачна, без звезда и Месеца, и није се видео ни прст пред оком. Тако сам више осетила него што сам видела да су Рамхаху подигли и изнели из собе. Ко је и где носи? И када ће се вратити по мене. Одговор на та питања нисам могла да нађем, али је неки глас у мени говорио да што пре бежим одавде.

Требало ми је много снаге да се покренем, била сам просто одузета од страха, и да се провучем кроз прозор изнад кревета. Скочила сам на земљу и стушгила се кроз двориште. Шума која је раздвајала моју и Рамхахину кућу, и које сам се увек бојала, сада је за мене била спас. У њој ме неће наћи, бар не по овако мрачној ноћи. Где да се сакријем, од кога да потражим помоћ, грозничаво сам размишљала. Једино чега сам се сетила била је полицијска станица у Шилонгу.

Учитељ је стигао касно

Потпуно избезумљена, полумртва од страха, сва изгребана и у модрицама, стигла сам некако до станице и онесвестила се на самом прагу. Кад сам дошла к себи, видела сам да лежим у малој школској амбуланти и да ме учитељева жена држи за руку. Касније ми је причала да су ме полицајци који су ме нашли једва савладали, да сам се бацала и отимала, непрекидно понављајући Рамхахино име.

Испричала сам јој због чега сам се тако уплашила и упитала шта је са мојом другарицом. Ништа, не брини, рекла је, видећеш је кад оздравиш.

Да само знаш како ми је споро текло време док се нисам опоравила – причала је даље бака Зилинда. – Једва сам чекала да се учитељ врати с пута и да с њим кренем у село да бих видела Рамхаху.

Недељу дана касније била сам у стању да седим довољно дуго да бих се возила двоколицама. Тек што смо напустили Шилонг, учитељ ми је рекао да мора да ми открије један мали грех: лагао је кад је говорио да не треба да бринем за Рамхаху. Шта је тиме хтео да каже, схватила сам кад се иза једне окуке указало место на коме је била њена кућа. Уместо ње стајало је згариште.

Као кроз сан чула сам учитеља који је говорио: „Кад си у бунилу стално дозивала Рамхаху, схватио сам да се догодило нешто страшно и одмах сам кренуо у село. Тек је свануло, али сам, затекао Рамхахину мајку како се умива у дворишту. Рекао сам јој да си у болници и упитао је за кћерку. Погледала ме је ужаснуто и појурила у кућу. Њен крик следио ми је крв у жилама. Полетео сам унутра и затекао мајку твоје другарице како клечи поред кревета и вришти. Проклети да сте, обожаваоци У Тлена, продала сам вам Зилинду а не моје дете, понављала је чупајући косу. Оставио сам је и пожурио назад, у Шилонг, да обавестим полицију. Међутим, само што сам се примакао шуми, кад је у Рамхахиној кући избио пожар. Пожурио сам назад и стигао таман на време да видим како њена мајка нестаје у пламену проклињући У Тлена и његове поклонике. У међувремену, полиција је нашла неке од учесника ритуала у којем је Рамхаха жртвована духу водене змије. Остали су побегли у планине".

– То је – завршила је Зилинда тужно се осмехујући – крај о Рамхахи. Али, не и о приношењу људских жртава. Горе, у неприступачним планинским селима, још верују да је тако најлакше умилостивити демона: У Тлен и даље влада њима.

Прича деведесетогодишње старице није ме одвратила од намере. Села племена Кхаси сад су ме још више привлачила, али у њих нисам кренула сама већ са наоружаном пратњом. Злу не требало.

Др Вера Вучковачки

Илустровао: Брана Јовановић

КЛЕОПАТР ЈЕ БИЛА РИМЉА

За Чинечиту, филмски град у италијанској престоници, славни режисер Федерико Фелини је рекао да снове претвара у стварност

Чинечита је филм много више од биоскопа, прерастао је у начин живота. То најбоље потврђују Де Хелисови – већ три генерације баве се овим послом

А

НКА

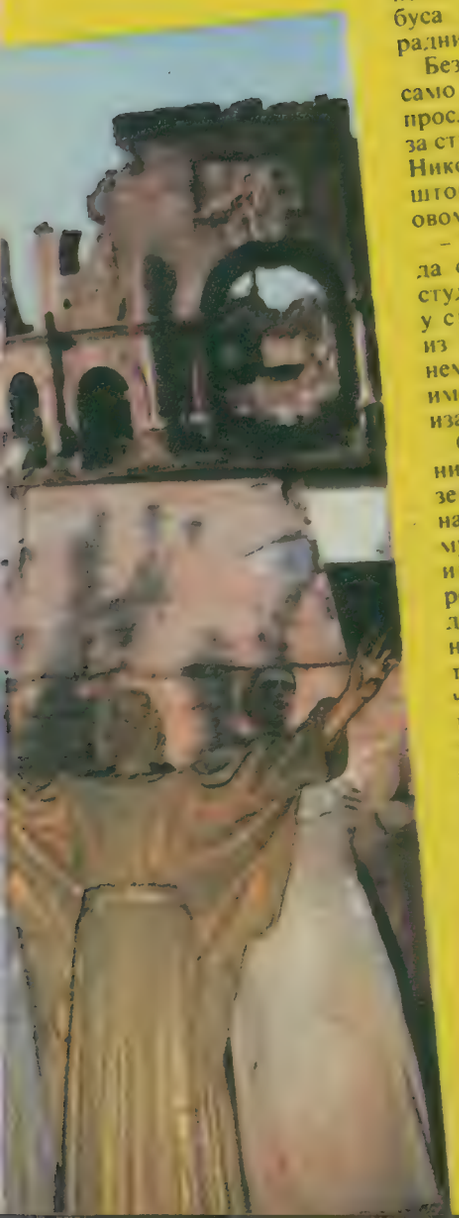

Сваке године Рим посети неколико милиона туриста. Ретко ко од тих смртника може да уђе у Чинечиту, филмски град који се смештено на крају улице Тускулане. Овај студио, ни изблиза чувен као што је Холивуд, али сигурно најпознатији у Европи, затворен је за јавност. Извежбано око чувара на капији сместа ће препознати уљеза.

У Чинечити, која се разбашкарила на огромном пространству, влада ужурбаност слична оној у „вечном граду". Зачудо, мало је аутомобила и то из сасвим практичних разлога: већина запослених стиже у студио подземном железницом.

Ништа није немогуће

Од многобројних студија унутар самог филмског града тренутно је највећа гужва у „петици" и „осмици". У студију 5 ради филмски маг Федерико Фелини, у Италији познат као „Ил Маестро". Један од највећих режисера данашњице спрема нови пројекат. Филм је још обавијен тајном. Зна се једино да ће то бити нека врста омнибуса од три приче чији је радни наслов „Филм".

Без обзира што је Фелини само једно од имена које је прославило Чинечиту, он је за студио 5 посебно значајан. Нико са толико љубави и поштовања није говорио о овом филмском светилишту.

– Чинечита је право место да се сними филм. У овом студију снови се претварају у стварност, а живот ствара из почетка. Ту ништа није немогуће. Довољно је да имаш идеју и да из Чинечите изађеш са филмом.

Студио 8, са 3500 квадратних метара површине и изузетно високом таваницом, највећи је у Чинечити. У њему режисер Боб Свејн ради италијанско-француску копродукцију филма „Атлантида". По једној од многобројних верзија о овом давно потонулом континенту и ишчезлој цивилизацији, Атлантида се налазила усред пустиње Сахаре. У „осмици" су сада гомиле песка из којих се помаљају невероватније статуе божанстава створених у главама сценографа.

Наравно, све те кипове требало је „оживети" и то су урадили чланови породице Де Анђелис. Већ трећа генерација бави се тим послом. И то је једна од особености Чинечите.

У овом студију филм је много више од обичног посла. Прерастао је у начин живота. Зато нису само Де Анђелисови већ генерацијама везани за филм, уобичајена је појава да се син бави оним што је радио његов отац, често и деда.

Можда је и то разлог квалитета. Де Анђелисови су, рецимо, познати као ненадмашни у изради савршених копија чувених вајарских дела. Пример је Микеланђелов Давид. Управо због тога раде за многе светске филмске куће, између осталих и за продукцију „Волт Дизни". Ипак, једно мора да се зна. Квалитет се у Чинечити подразумева, брзина – никако. Желите ли да вам нешто буде готово за две недеље, поручите бар четири унапред.

Друга чувена радионица смештена у удаљеном углу филмског града задужена је за намештај и остале ситне реквизите на филму. У овој радионици и магацину који носе симболичан назив „Дедал" има намештаја свих стилова и из различитих епоха, огледала, лампи... Ту се нашла и бронзана статуа две птице која је красила библиотеку Ал Пачина у филму „Кум III".

Колико чланови радионице „Дедал" предано раде на прикупљању оригиналних комада потребних за одређени филм или изради савршених копија, са исто толико жара воде рачуна и о малом винограду. Чинечита је тако једини студио на свету који може да се похвали сопственим вином.

Мусолинијево моћно оружје

Чинечиту је основао Бенито Мусолини и свечано отворио априла 1937. године. Са идејом да „филм може да постане и те како моћно оружје у рукама фашизма". Дуче је желео да направи филмски студио који ће надмашити чак и Холивуд. Чинечита (на италијанском – филмски град) изграђена је за само 15 месеци.

Прво је направљено десет, касније још три студија. Изграђен је и велики базен, затим мањи студији за монтажу, синхронизацију, три ресторана, зграде са канцеларијама.

Филмска индустрија је цветала за време рата. Док је 1931. снимљено само дванаест, 1942. направљено је чак 119 филмова, углавном историјских, а било је и много комедија.

Крај рата затекао је Чинечиту прилично оштећену. Нешто је уништено у бомбардовању, много тога однели су Немци. У 16 великих камиона одвезли су све што је могло да се понесе. Једно време овај филмски град био је претворен у избеглички логор.

Студио је обновљен тек педесетих година. Почео је да ради „четвртом брзином". До шездесетих Чинечита бележи своје најславније дане када се о њој говорило као о Холивуду на реци Тибар. Ту су шетала велика имена као Елизабет Тејлор, Одри Хепберн, Грегори Пек, Френк Синатра, Чарлтон Хестон, Рита Хејворт...

Може се рећи да је све почело филмом „Quo Vadis" у продукцији америчке куће „MGM". Режисер Ле Рој довезао је 40 лавова из Најробија, а сценографија која је оживљавала древни Рим била је толика да је требало 24 дана да би се запалила по завршетку снимања.

У Чинечити је снимљен и један од најчувенијих филмова свих времена „Бен Хур". Девет месеци грађен је Циркус Максимус у коме се одиграва чувена сцена трке двоколицама. Три године после „Бен Хура", 1961. у филмском граду у италијанској престоници снимљена је и „Клеопатра" са Елизабет Тејлор у главној улози.

Поред америчких, у Чинечити су стварали и италијански режисери. Роберто Роселини, Витторио де Сика, Лучино Висконти, Пјетро Ђерми. Памти се, на пример, снимање филма „Ла долче вита" („Сладак живот") 1959. када је архитекта Пјетро Ђерми у студију 14 реконструисао читаву куполу цркве Светог Петра.

После успеха филма „За шаку долара" Серђа Леонеа шездесетих година много се пушало у Чинечити! – почела је серија шпагети-вестерна.

Чинечита је дуже време таворила. У рукама државе, овај студио није имао довољно пара за модернизацију технике. Онда је 1990. уложено око четири милиона долара за куповину нове опреме и филмски живот поново се вратио у овај град. Те исте године снимљена су три „велика" филма: Копполин „Кум III", „Хадсон Хок" са Брусом Вилисом и „Година пиштоља" Џона Франкхајмера.

Какав дух влада у Чинечити најбоље је да исприча режисер Лина Вертмилер која сада води „Експерименталну филмску школу". У Напуљу се снимао њен филм „Субота, недеља, понедељак". Једну од главних улога играла је Софија Лорен.

– Продуценти су једног дана дошли да обиђу екипу. С њима у друштву био је и министар културе. Нису знали тачно на којим местима се снима, али су осетили мирис шпагета. У време ручка Софија Лорен је засукала рукаве и скувала шпагете за читаву екипу. Да ли то може још негде да се деси?

В. С.

ПАЗИ, ЛЕТИ ЧОВЈЕК!

Кроз ноћ, белом подлогом, стреловитом брзином приближавала му се црна мрља. Све већа. Радивоје Вуковић је знао: ако се ногама не утврди да сачека и ублажи ударац, ниједном нема спаса

Дан је одбројавао последње трагове светла. Масив Дурмитора заверенички је ћутао. Тешко дишући, људи су пртили снег. Понегде су морали да обилазе огромне сметове. Био је дванаести дан другог месеца у години, сад већ прошлој. Дурмиторске зимске чаролије.

На челу колоне грабили су Радивоје Вуковић, 34 године, Драган Лаловић (30) и Жељко Лончовић (28). Сва тројица из Планинског клуба „Никшић", инструктори за алпинисте почетнике. За њима тридесет један алпиниста. Циљ: вежбе за живот и рад у зимским условима. (Летње припреме су већ обавили.) Време: девет дана. Место: Шкрка, између кањона Сушице и Таре, 2.320 метара над морем.

Кад су око осам изјутра из Никшића стигли у Плужине, варошицу педесетак километара северно, чекало их је немало изненађење. Шофер аутобуса није хтео да их вози на договорено место правдајући се сметовима. Ваљало је, зато, пешице петнаест километара, с висинском разликом од 600 метара. На срећу, мислили су тада, ранци с опремом за логоровање и храном стићи ће у току дана хеликоптером на одредиште. Једино су тројица инструктора све своје собом носили.

Свако на своју страну

Ноћ је увелико освојила планину кад су стигли до превоја Црвени пас. На температури од петнаест испод нуле и без неопходне опреме није могло бити ни говора о привременом логору. Даље нису ни могли ни смели. Једини спас да не остану заточеници ћудљивог Дурмитора била је идеја инструктора да покушају да се спусте до места Скакало, а од њега до планинарског дома нема више од сат хода. Невоља је била што се Скакало угнездило 1.000 метара испод Црвеног паса, а све низ литицу до замрзле Сушице.

Договорено је да најпре Радивоје Вуковић, најискуснији, сам крене и испита могућност спуштања, посебно за (не)способност алпиниста почетника. Без, у таквим случајевима обавезног, осигурања ужадима, само с дерезама (ципелама са шиљцима за кретање по леду) и цепином, Вуковић је кренуо и врло брзо, рутински, савладао првих сто метара. Везу са групом одржавао је гласом.

И таман кад се сместио на један мали испуст да предахне, до њега је долетео глас. Препознао је Драгана Лаловића:

– Пази, лети човјек...

Касније је утврђено да је алпиниста почетник Мишко Јокић, 34 године, био

ПЛАНИНАРИ ВОЛЕ КУВАНА ЈАЈА

Читав подухват изведен је озбиљно и на високом научном нивоу. У тиму је било чак троје истраживача: Рене Лоретан из Цириха, Ана Роса и Кристофер Милер из Берна. Пут швајцарских Алпа кренули су под пуном опремом у којој су, између осталог, имали и неколико туцета јаја. На различитим надморским висинама, веровали или не, они су их уредно кували и марљиво бележили време. Ништа чудно јер све је и било организовано са идејом да се види да ли се у зависности од висине мења време потребно да би се јаје скувало. И, до којих су закључака дошли? Да на сваких 100 метара висине јаје треба да се кува додатних 8,6 секунди.

Истраживање је успешно обављено, резултати уредно записани и објављени у научним часописима. Без обзира колико је сам експеримент свима био смешан, многи су га објавили као још један прилог људским бесмисли-цама.

МЛЕКО: ПРЕД СПАВАЊЕ – ДА, УЧЕЊА – НЕ

Plenus venter non studet libenter, што ће рећи пун стомак нерадо учи. Човек не мора да зна латински да би се са тим сложио: свима нам је познато да после обилног јела теже радимо и спава нам се. Зашто?

Хоћемо ли после јела бити сањиви или бодри, нервозни или смирени зависи од тога шта смо, када и шта са чиме јели. При том нарочито важну улогу имају беланчевине (месо, јаја, млеко). У састав многих од њих улази аминокиселина тирозин. Када стигне у мозак; она стимулише стварање дофамина и норадреналина, а те материје, које учествују у процесу преношења нервних импулса од ћелије до ћелије, појачавају пажњу и моћдану активност. Тирозина има наро-

Радивоје Вуковић: Према мени се котрљала црна грудва, сваког метра све већа.

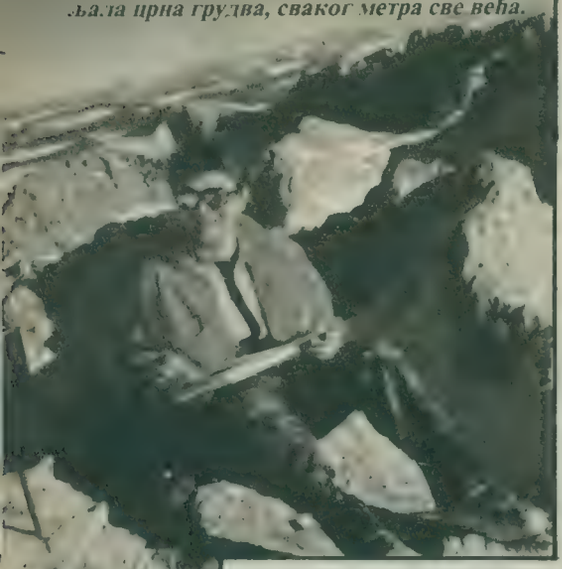

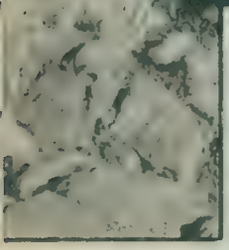

Од Црвеног пасa до Сакала клизали су, летели, падали... безмало 1000 метара

превише радознао и стрмоглавио се.

Вуковић је знао само једну ствар: ако се ногама не утврди да сачека и ублажи ударац, ниједном нема спаса. Јер, с озбиром да је литица личила на левак, није било шансе да га тело тешко око 90 килограма, при брзини од 100 километара на час, доцније су прорачунали брзину, мимоиђе. Кроз ноћ, белом подлогом, стреловитом брзином приближавала му се црна мрља. Све већа.

Ударац је био страховит. Ипак, Вуковић је успео да шчепа придошлицу левом руком испод трбуха. И да га задржи. Само за тренутак. Почели су да се тумбају, двеста до триста метара. Инструктор није пуштао ученика. Кочио је, колико је могао, дерезама и цепином. До првог испуста у литици. Ту му је исклизнуо. Два тела су се раздвојила, свако на своју страну. Кроз ваздух.

Кожа је отпадала са ушију

Приземљење је било више него болно. Радивоје Вуковић за тренутак није знао ни ко је ни где је. Кад је дошао себи, приметио је да га је зауставила мала зараван. Покушао је да се придигне, али га је бол у десној нози натерао да седне. Око њега мрак и тишина. Од човека ни трага. Неколико пута је викнуо у лудој нади да ће га чути другари, они горе, на Црвеном пасу. Враћао му се само мукли одјек.

Стискајући вилицу да не урличе од болова у нози, полако је кренуо наниже клизећи по глаткој леденој површини. Поново није успевао да контролише своје кретање. Летео је стотинак метара. До новог ударца и нове заравни. После неколико минута језиву хладноћу тишине пробио је глас, стењање. Зовнуо је. Без одговора. Онда, наново, кратки испрекидани глас.

Вуковић је клизнуо према њему. Испод прстију је осетио нешто топло. Крв?! Кренуо је тим трагом и стигао до човека. Био је сав у крви, згуљене коже на рукама и на лицу. Срећом, зараван на којој се зауставио била је довољна за обојицу. Вуковић је из ранца извадио прву помоћ, замутио му чај, успео да му увеже сломљено раме. Пошто је само повремено долазио себи и већ се хладио, Вуковић га је замотао у своју јакну а онда сместио у врећу за спавање. Остао је само у џемперу и, пољубивши се уз њега, грејао и себе и њега.

Мрак и тишина. И бол. Температура се спустила на минус тридесет. Руке није осећао. Са ушију су почели да отпадају комади коже. До јутарњег светла ко зна колико је било. Страх је већ почео и мозак да му леди. Највише због могућности да га превари сан. И онда...

Онда је далеко горе угледао мушицу од светлости. Батерија?! И чуо глас Жељка Лончовића. Тражи их. Драган Лаловић је, вероватно, остао на Црвеном пасу с групом. Ваљало је бринути о њима, почетницима.

До Скакала су се спустили ујутро. Тешко повређеног Мишка Јокића претходно су сместили на санке начињене од скија. Човек је све ређе долазио себи. Пола дана су, узалуд, чекали хеликоптер. Онда су пуних пет сати пешачили кроз смеђове према планинарском дому, каквом-таквом уточишту. Радивоје Вуковић је цео пут препузао.

У међувремену је Жељко Лончевић, пробијајући се кроз снег, до Плужина превалио педесетак километара. До најближег телефона, да види шта је с хеликоптером.

Хеликоптер је стигао сутрадан око десет пре подне. У њему и доктор Рајо Мијановић, човек који већ тридесетак година болује све повреде никшићких спортиста и алпиниста...

Данас Радивоје Вуковић и даље обучава оне који би хтели у планине. Мишко Јокић више воли шетње равницом...

Петар Милатовић

чито у живинском месу и риби, пре свега у дубоководним врстама. Али, пазите, не делују стимулативно на мозак све намирнице које садрже тирозин. Њега, рецимо, има и у свињетини, али му масти не дозвољавају да га организам апсорбује.

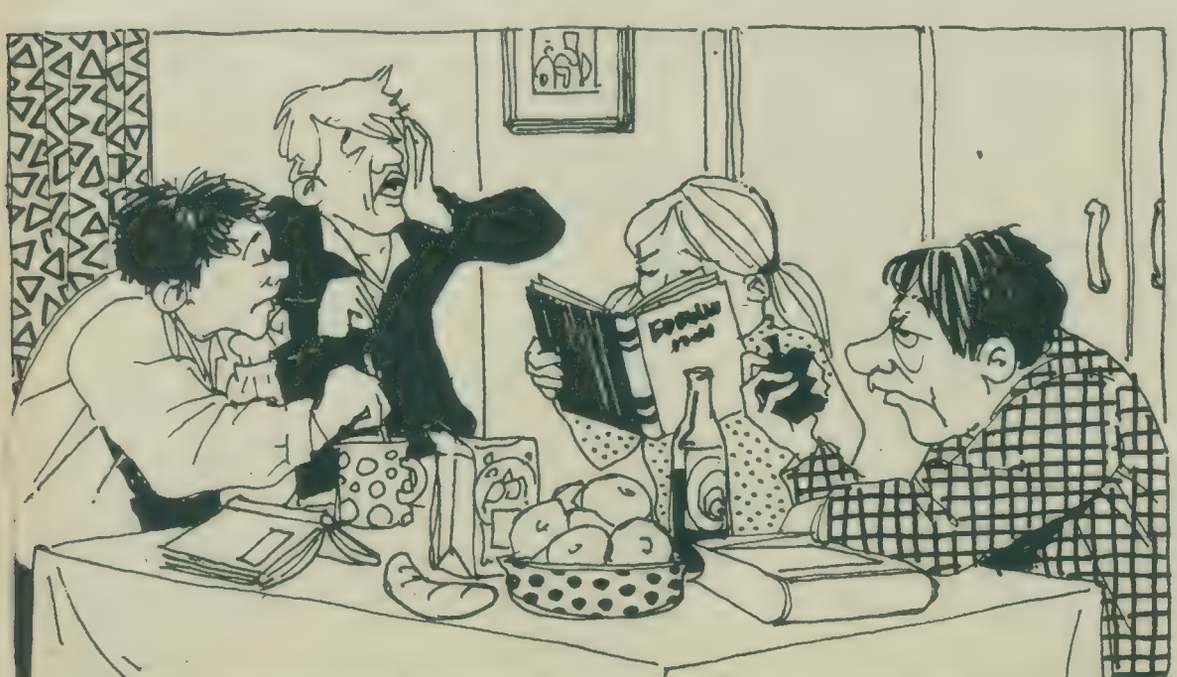

Многе намирнице делују различито у зависности од тога у којој се комбинацији узимају. Тако, на пример, млеко садржи много тирозина, али у њему има и „сировина" за добијање серофонина, биолошки активне материје из групе амина која изазива сањивост и умор. Ако се уз то млеко пије са неким кексом или колачима, повећава се ниво шећера у крви и као последица производи се инсулин. А овај хормон панкреаса, осим познате улоге коју игра при апсорбовању шећера, помаже да се из крви луче и смештају као залихе у ткиво све врсте аминокиселина, све осим триптофана. Е, тај триптофан који остаје у крви врши на мозак успављујуће дејство које траје неколико сати.

Зато се пред спавање препоручује храна богата угљеним хидратима (кромпир, брашно, шећер), а ако хоћете да се расаните крените с беланчевинастом храном.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ПРВА КОСМИЧКА ТРКА

ДИЖИН СУНЧАНА ЈЕДРА!

Ко ће победити у необичној васионској регати и први стићи до Марса: Руси, Американци или Јапанци?

Аутори пројекта овако виде руски брод „Витез" са сунчаним једром на орбити близу Месеца. Све стране иначе крију детаље својих васионских једрењака тако да ће трка до краја бити потпуно неизвесна

Старт ће се одиграти 12. октобра 1992, тачно на дан када је пре 500 година Кристифор Колумбо открио Америку. Али, да кренемо из почетка. У част овог јубилеја у Сједињеним Америчким Државама расписан је међународни конкурс „Колумбус-500" за израду космичких апарата који би се, слично Колумбовим каравелама, кретали уз помоћ ветра. У овом случају, наравно, не обичног већ – Сунчевог. Стигло је тридесетак пројеката, а у финале су се квалификовала три једрењака, баш као што су у првој Колумбовој експедицији учествовале три лађе: Европу, одакле су пре пет векова кренули смели морепловци, представљаће совјетски пројекат, Азију, према којој су тражили пут – Јапан и, најзад, амерички континент – једрењак направљен у САД.

Ни грама горива

На идеју о коришћењу Сунчевог ветра дошао је још давно руски научник Фридрих Цандер, аутор важних открића на подручју ракетне технике. На жалост, тај је притисак врло слаб – на орбити око Земље износи око милиграм на квадратни метар. Да би се створила сила од макар неколико грама, потребна су једра величине неколико фудбалских игралишта!

У Сједињеним Државама шездесетих и седамдесетих година убрзано се радило на плановима за сунчано једро које би се искористило за лет до Халејеве комете. Пројекат је и буквално био грандиозан: једро космичког брода достизало је у пречнику 11 километара! Због техничких и финансијских недаћа, међутим, план није остварен, али идеја о коришћењу Сунца за економично путовање кроз космичко пространство остала је примамљива. Није ни чудо: прорачуни су показали да би једро од металисане танке мембране површине 640 квадратних метара, које за своје кретање користи притисак Сунчевих зрака, за четири године могло да пренесе до Меркура терет од 42 тоне. Нимало лоше у поређењу са досадашњим космичким бродовима. Поврх тога, овај се једрењак може вратити на орбиту око Земље и поново искористити.

Најновија међународна експедиција биће истовремено и спектакл, и научни подухват и права спортска трка. Према условима конкурса пројекти не смеју да се раде у државним организацијама већ то могу да чине само независне екипе научника и инжењера. Постоје и техничка ограничења: осим Сунчевог погона никакви други извори енергије нису дозвољени на броду, а маса космичког једрењака не сме да прелази 500 килограма. Ако буду тежи, за сваки сувишан грам који се искористи да се повећа површина једра, као и за друга техничка и инжењерска лукавства, предвиђене су високе новчане казне.

Прва награда – 200 милиона долара!

Учесници регате не објављују податке о својим летелицама чувајући их као најстрожу тајну. Ипак, понешто процури у јавност. Тако се зна да ће Русију у космичкој регати представљати једрењак који је израдило Научно-пројектантско друштво „Енергија", око којег је створен и конзорцијум у који су ушли представници неколико најкрупнијих научних и пројектантских организација. Трошкови ће бити надокнађени од реклама и награде за коју руски конструктори верују да ће је освојити.

Зна се такође да ће овај космички једрењак у орбиту извести ракета-носач „Протон". Једра ће бити чврсто сложена у нарочите цилиндре који ће се отворити кад се нађу на орбити, а биће начињена од танке сјајне мембране дебљине свега 2-4 микрона. Пречник једра је 200 метара, а површина четири хектара. Сунчане батерије на броду омогућиће да се системом једара управља из Центра за управљање, близу Москве. На исти начин биће решено и побадање заставице на Месецу које је обавезно за учеснике трке, а онда се наставља даље према – Марсу.

Као 300 вештачких месеца

Једрењак ће такође бити искоришћен и за један оригиналан домаћи експеримент који је добио назив „Нови свет". Његова се суштина своди на следеће: са висине од 1000 километара, одакле експедиција креће, развијено једро, као џиновско огледало, бациће на Земљу одблесак пречника 10 километара. Ако ноћ буде без облака, одблесак космичког огледала биће раван јачини светлости 300 пуних Месеца! При таквом осветљењу моћи ће и усред ноћи да се чита, фотографише. А ако пустимо мало машти на вољу, није тешко да замислимо како би прстен таквих космичких огледала могао потпуно да измени живот на Земљи, и израчунамо шта би то могло да значи за енергетику (уштеда), пољопривреду и сваког од нас. А све то уз потпуну еколошку чистоћу...

И тако, космичка регата креће 500 година пошто се Кристифор Колумбо усудио да се отисне са обала Старог света у потрази за новим. Руси, Американци и Јапанци, који такође хрле према новим световима, врше последње припреме за старт ове јесени, а организатори дотерују правила конкурса. Зна се, рецимо, да ће прва награда од 200 милиона долара припасти ономе ко први приђе Марсу на раздаљину од 10.000 километара.

В. М.

МЕСЕЦ ДАНА КАСНИЈЕ...
КАКО ЈЕ?
НИЈЕ БАШ СЈАЈНО!
ГАДАН ГРИП И ЈОШ ГОРИ МОРАЛ! СВЕ МЕ ОВО СТРАШНО ПОГОДИЛО!
ДА ВИДИМО ШТА ЈЕ С ТЕМПЕРАТУРОМ, ГОСПОДИНЕ МАЛЕЦКИ!
БУМ!
КАКО МУ ЈЕ?
НИШТА БОЉЕ!
ЈАДАН МАЛЕЦКИ! ИПАК, ДАЈЕМО СВЕ ОД СЕБЕ!
УФ! ПОЧИЊЕ МЕЋАВА!
БОЉЕ ДА СЕ ВРАТИМ КУЋИ!
НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ДАЉЕ, ЦВРКУТАЛО СЕ ВРАБАЦ ИЗ ШУМЕ ГДЕ ЈЕ ДРЖАО СВОЈ НЕДЕЉНИ ЧАС ПЕВАЊА...
СНЕЖНА МЕЋАВА! АКО ОДМАХ НЕ НАЂЕМ СКРОВИШТЕ, СМРЗНУ-ЋУ СЕ!

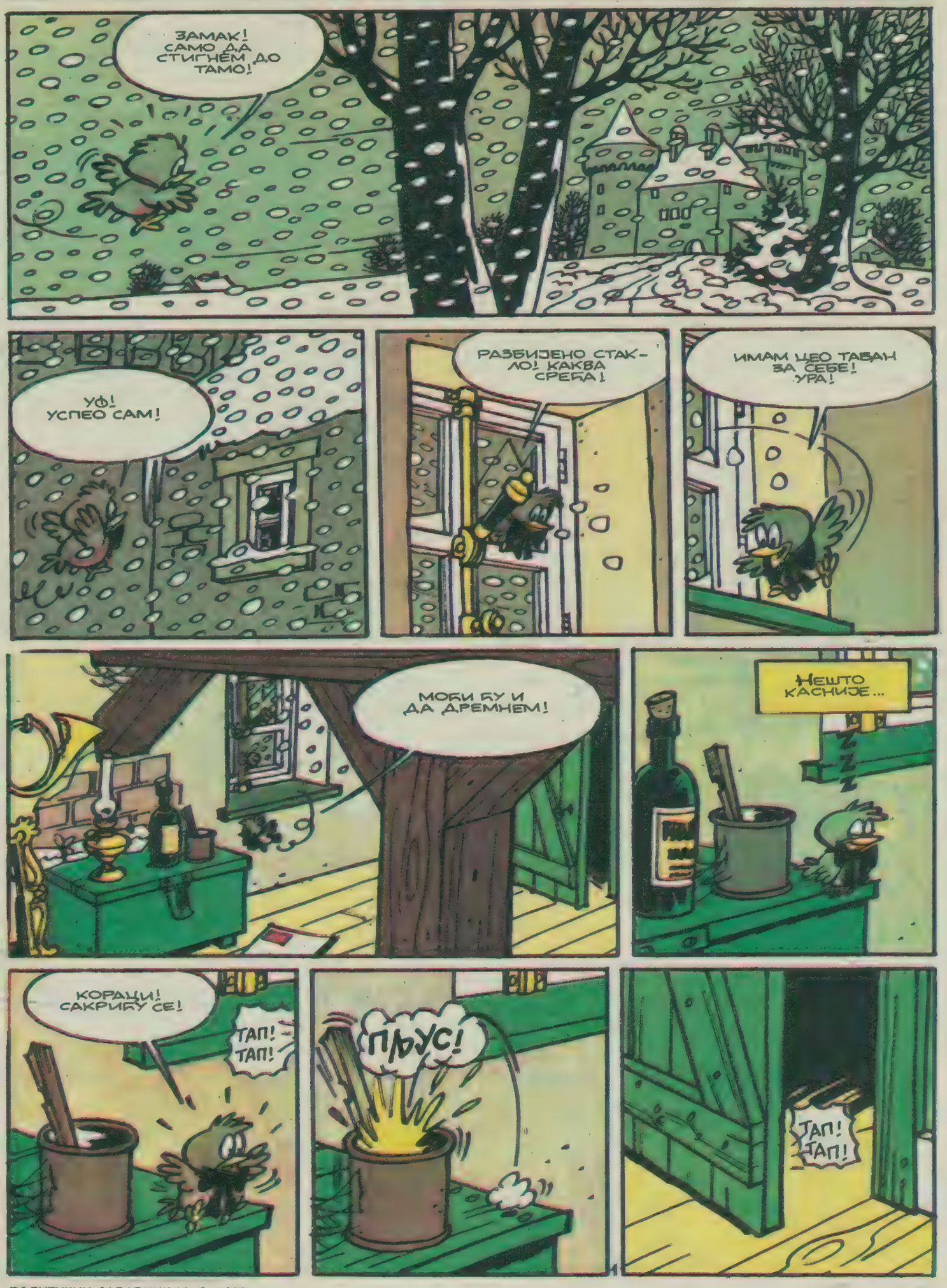
ЗАМАК! САМО ДА СТИГНЕМ ДО ТАМО!
УФ! УСПЕО САМ!
РАЗБИЈЕНО СТАКЛО! КАКВА СРЕЋА!
ИМАМ ЦЕО ТАВАН ЗА СЕБЕ! УРА!
МОЖИ БУ И ДА ДРЕМНЕМ!
Нешто касније...
КОРАЦИ! САКРИЋУ СЕ!
ТАП! ТАП!
ПЉУС!
ТАП! ТАП!

!?!
МИШ ОБУЧЕН КАО МРВИЦЕ! НЕВЕРОВАТНО!
ПИХ! САВ САМ СЕ ОБОЈИО!
ПА, ГДЕ ЈЕ? НЕСТАО ЈЕ!
КАСНИЈЕ...
МЕЋАВА ЈЕ ПРЕСТАЛА! МОЋИ ЋУ ДА СЕ ВРАТИМ КУЋИ!
МЕЂУТИМ, НЕДАЛЕКО ОДАТЛЕ...
ШТА ЋЕМО ДА ВЕЧЕРАМО?
ПИХ! ВРАПЦА ИЛИ СОВУ, КАО И ОБИЧНО! ДАО БИХ ТРИ МЕСЕЦА ЖИВОТА ДА ПРОМЕНИМ ЈЕЛОВНИК!
КАНАРИНАЦ!

НЕБЕСА! ГРАБЉИВИЦЕ!
ЗА ЊИМ! БЕЖИ ПРЕМА СЕЛУ!
САКРИО СЕ ИЗА ОВЕ КУЋЕ!
ВИДИШ ЛИ ГА?
ЈОК!
ВИДИМ САМО НЕКУ ГОСПОЂУ СА СМЕШНИМ ШЕШИРОМ!

ЕУРЕКА! ШЕШИР!
ХА! МАЛИ СЕ ПРАВИ ДА ЈЕ ВЕШТАЧКИ!
ХА! КО ЈЕ ЛУКАВИЈИ, МАЛИ?
ИМАМ ГА! ХА! ХА!
АУ! ПА ТО ЈЕ СТВАРНО ВЕШТАЧКИ КАНАРИНАЦ!
ХА! ХА! ХА! ЗАИСТА, КО ЈЕ ЛУКАВИЈИ?
А САДА: КУД' КОЈИ, МИЛИ МОЈИ!
САТ КАСНИЈЕ...
ИСТИНА ЈЕ, МИШ ОБУЧЕН КАО МИ!

МИШ У ЗЕЛЕНОМ ОДЕЛУ! У ЗАМКУ! ЧУДНО! САМО ДВОЈИЦА ЗНАЈУ ДА ШИЈУ: МАЛЕЦКИ, КОЈИ ЈЕ ВЕЋ ДУГО БОЛЕСТАН И КРЦКО, КОЈИ ЈЕ МРТАВ!
АЛИ... У СТВАРИ... ЊЕГОВО ТЕЛО НИЈЕ НИКАД ПРОНАЂЕНО! ШТА АКО ЈЕ ЖИВ?
СУТРАДАН • УЈУТРУ...
ПАЗИ НА МАЛЕЦКОГ, МИРКА! ВРАТИЋУ СЕ ЗА НЕКОЛИКО ДАНА! ИДЕМ ДА НАЂЕМ ТОГ МИША У ЗЕЛЕНОМ ОДЕЛУ!
ЗАМАК ЈЕ ДАЛЕКО И МОЖЕ МИ СЕ СВАШТА ДЕСИТИ НА ПУТУ! ПИТАЋУ ТОРПЕДА ДА ПОЂЕ СА МНОМ!
ТОРПЕДО ЈЕ ОТИШАО НА РЕКУ ЈЕР ЈЕ ЈЕЗЕРО ЗАЛЕЂЕНО ПА НИЈЕ МОГАО ДА ЛОВИ! РЕЧЕ МИ ОВАКО...
...ГЛАДАН САМ, ИДЕМ НА РЕКУ! РЕЦИ ДРУГАРИМА ДА СЕ ВРАЋАМ У ПРОЛЕЋЕ!
АХ, НИСАМ ЗНАО!
ЗНАЧИ, ЗАБОРАВИО САМ ДА ТИ КАЖЕМ! ЧУДИМ СЕ!
И ЈА!
ЕЈ, ЗНАШ ЛИ ПРИЧУ О... ХМ... УФ... ОВАЈ...
ЈОЈ, ЗАБОРАВИО САМ ЈЕ, А ТАКО ЈЕ ДОБРА!

ЗДРАВО, МИРКО!
ДОБАР ДАН!
ПИХ! НЕВАС-ПИТАНКО!
НЕБЕ НИ ДА СЕ ЈАВИ!
КАД БИХ БИО ПТИЦА, ЗАЧАС БИХ СТИГАО! А ОВАКО...
СРЕЋОМ, ИМА ПУНО НИЗБРДИЦА!
ОХ, НЕ!
РУПА! БАШ ДОБРО!
НИЈЕ ДОБРО! ЛИСИЦА!

ЗАБЕ СЕ КРИЈЕШ, МАЛИ! НАШ СИ!
ДО ЂАВОЛА! АЛ' ЈЕ ОВДЕ МРАЧНО!
И ОПАСНООО!
УПОМОК!
ЈАОЈ!
САД БИХ МОГАО ДА ЗБРИШЕМ!
МЊАЦ! БАШ УКУСНО! ШТЕТА ШТО ЈЕ ДРУГИ ПОБЕГАО!
КАКО ЋУ ОВАКО ОБЕШЧАШЋЕН?

ЗА ТО ВРЕМЕ...
ЕНО ЗАМКА! ОСТАЈЕ МИ ЈОШ ДА ПРОНАЂЕМ МИША У ЗЕЛЕНОМ О КОМЕ ЈЕ ГОВОРИО ЦВРКУТАЛО!
ОХ!
ШЉУКА И КРТИЦА! НЕКАКО СУ ЧУДНО ОБУЧЕНЕ!
ЗАИСТА, ДРАГА, ТАЈ ШЕШИР ВАМ НЕ ПРИСТАЈЕ!
А ТИ МОМЦИ, УКРАС И ЧИПКО, СУ ВАМ ПРОДАЛИ БАШ ГРОЗАН МАНТИЛ! УОСТАЛОМ, ТЕЛО КАО ШТО ЈЕ ВАШЕ, ТЕШКО ЈЕ ОБУЋИ!
УКРАС И ЧИПКО? ТО ЈЕ МОЖДА КЉУЧ ПРОБЛЕМА! ЗНАЧИ, ОНИ СУ ОБУКЛИ ОВЕ ДАМЕ!
ЈЕДИНИ НАЧИН ДА НЕШТО САЗНАМ ЈЕ ДА СКИНЕМ ОДЕЛО!
БРРР! АЛ' ЈЕ ХЛАДНО! ОДВИКАО САМ СЕ ДА ИДЕМ БЕЗ КАПУТА!
УКРАС И ЧИПКО? ЊИХОВ САЛОН ЈЕ ИСПОД ХРАСТА! АЛИ, ДОСТА СУ СКУПИ!
ХВАЛА!
НАШАО САМ!

ДО ЂАВОЛА!
ИДЕМ, ПА ШТА БУДЕ!
?
ДОБРО ВЕЧЕ, ГОСПОДИНЕ!
НЕ ДАЈЕМО КРЕДИТ
ГОСПОЂИН ЖЕЛИ МАНТИЛ, КАПУТ ИЛИ ОДЕЛО?
ПАЦОВИ ИЗ ЗАМКА ВОЛЕ ОВАЈ СТИЛ! ТРИСТА ЛЕШНИКА! СА ШЕШИРОМ –ЧЕТИРИ СТОТИНЕ!
ПОГЛЕДАЈТЕ ОВО! ОДЛИЧНО БИ ВАМ СТАЈАЛО!
ИСТИ ШЕШИР КАО МОЈ! КРЦКО ГА ЈЕ ПРАВИО! СИГУРАН САМ, ОН ЈЕ У КАЊАМА ОВИХ ПАЦОВА!
ЛЕПО, ЗАР НЕ?
СКУПЉИ ЈЕ ОД ОСТАЛИХ, ЈЕР ЈЕ ЕКСКЛУЗИВАН МОДЕЛ!
УЗЕЋУ ШЕШИР! МАНТИЛИ МИ СЕ НЕ СВИЂАЈУ! ХТЕО БИХ НЕШТО ДРУГО!

ИМАМО ЛЕПЕ ШТОФОВЕ У МАГАЦИНУ! ДОБИТЕ ДА ВАМ ПОКАЖЕМ!
ВРЕМЕ ЈЕ ДА НЕСТАНЕМ!
КЛИНГ!
САКРИЈУ СЕ ОВДЕ НЕГДЕ!
ГЛЕ! МУШТЕРИЈА ЈЕ ПОБЕГЛА!
А НИЈЕ НИШТА УКРАО!
УПЛАШИО СЕ ОД ВИСОКЕ ЦЕНЕ И ЗБРИСАО!
ЗАБОРАВИМО ТУ ГЛУПОСТ, ДРАГИ УКРАСЕ, И ХАЈДЕМО НА ВЕЧЕРУ!
А ОНДА, НА СПАВАЊЕ!

ОДНЕСИ ВЕЧЕРУ НАШЕМ ДРАГОМ, МАЛОМ КРОЈАНУ, А ЈА ЋУ ПРИПРЕМИТИ ЈЕЛО ЗА НАС!
ЕЛИМИНИСАЋУ ДЕБЕЛОГ!
ЛОШЕ СИ ДАНАС РАДИО! ДОБИЋЕШ САМО ТРИ ЛЕШНИКА!
ОХ!
УФ! УСПЕО САМ!
КРЦКО!
МИРКО!
УПОМОЋ! ЧИПКО!
БРАНИ СЕ, БИТАНГО!
ТУП!
ТУП!

УПОМОЋ!
!?!
ДУМ!
ДУМ!
СРЕДИО САМ ГА!
У ЏЕПУ МУ ЈЕ КЉУЧ ОД КАТАНЦА!
БУМ!
СТО МУ СВРАКА! ВРАТА СУ ЗАГЛАВЉЕНА!
БУМ!
БУМ!
БУМ!
КРЦ!
ШТА СЕ ДЕШАВА?
?
НАША МУШТЕРИЈА ЈЕ ОСЛОБОДИЛА КРЦКА!

САД ЋУ ЈА ЊИМА ПОКАЗАТИ!
ВРАТА СУ ОТВОРЕНА! ПОБЕГЛИ СУ! МОРАМ ИХ УХВАТИТИ!
ХА! ХА! СТАРИ ТРИК – ВРАТА ОБОЈИТИ У ЦРНО!
А САД ЋЕМО БРАВУ ДА ПРИВЕЖЕМО...
...ЗА ОВУ ГРЕДУ!
ТА-КО! САД НЕ МОГУ НАПОЉЕ!
ДОК ОНИ ИЗАЂУ, МИ ЋЕМО БИТИ ДАЛЕКО!
ХА! ХА!
МАЛО КАСНИЈЕ...
КАКО СУ МЕ ОТЕЛИ? ВРЛО ЈЕДНОСТАВНО! ДАЛИ СУ СОВИ ВЕЛИКУ ШНИЦЛУ У ЗАМЕНУ ЗА МЕНЕ! ПОШТО НИЈЕ БИЛО ТРАГОВА, СВИ СТЕ МИСЛИЛИ ДА САМ НЕСТАО, ОДНОСНО...

И ТАКО, ЈА САМ ШИО, А ОНИ УЗИМАЛИ ДЕБЕЛУ ЛОВУ!
ГАДОВИ!
САЗНАЛИ СУ ДА ЗНАМ ДА ШИЈЕМ ИЗ РАЗГОВОРА НЕКОГ ЧВОРКА И...
НИКО ДРУГИ НЕКО КАРУЗО!
КРЦКО!
ДРАГИ КРЦКО! ЗНАО САМ ДА СИ ЖИВ! БАШ САМ СРЕЋАН ШТО ТЕ ВИДИМ!
КАРУЗО!
КАД ЈЕ МИРКО НАПУСТИО КУЋУ, ХТЕО САМ ДА ЗНАМ ГДЕ ЈЕ ОТИШАО, ПА САМ СВРАТИО КОД МИРКЕ КОЈА МИ ЈЕ РЕКЛА ДА ОН ВЕРУЈЕ ДА СИ ТИ ЖИВ...
СЛЕДИО САМ ТРАГОВЕ И - ЕВО!
НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ...
НЕМА ВИШЕ ГРОЗНИЦУ, АЛИ ЈОШ ЈЕ СЛАБ! ДО ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ ЋЕ САСВИМ ОЗДРАВИТИ!
... АЛИ, СРЕЋОМ, СТИГАО САМ НА ВРЕМЕ! ИСЦРПЉЕНИ, БОРИЛИ СУ СЕ СА МЕЂАВОМ, А ОНА ДВА БАНДИТА СУ ИХ ПРОГОНИЛА КАО ВУКОВИ! ТАДА САМ ЈА, ХРАБАР КАО И УВЕК, КОЈИ ВОЛИ ПРАВДУ...
И ТАКО, СТАРИ МОЈ, ДА НИЈЕ БИЛО МИРКА, БИО БИ КРАЈ НАШИМ АВАНТУРАМА!
ЈА ИПАК НАЈВИШЕ ВОЛИМ РОТКВИЦЕ!
КРАЈ

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР. 13
ДОШ'О СИ ДА МИ ИСКЉУЧИШ СТРУЈУ, ЈЕ ЛИ?
НЕМАШ ПОЈМА ГДЕ САМ ЧАК ИШАО У КРАЂУ!
СВЕ МИ СЕ ЧИНИ ДА ЈЕ НЕКО ДИРАО ТАТИНЕ ЦИГАРЕТЕ!
ЛЕПО САМ ВАМ РЕК'О ДА ДУГМЕ ЗА ДРУГИ РАДИ К'О РОШТИЉ!
ДА, ДРАГА, УМЕСТО ПАСА И МАЧАКА, МНОГО МИ СЕ ВИШЕ ИСПЛАТИ ДРЖАЊЕ МАЈМУНА!
ЗАШТО СЕ БУНИТЕ? КАПУТ ЈЕ ИЗУЗЕТНО ПРАКТИЧАН! МОЖЕ ДА ПОСЛУЖИ И КАО ШАТОР!
ИЗВОЛИТЕ! УВЕДИТЕ ЖИРАФУ У ОРДИНАЦИЈУ!
ЧЕСТИТАМ, ГАЗДАРИЦЕ! ТАКАВ БУКЧУРИШ КАО ВАШ, НИКО НА СВЕТУ НЕ БИ УМЕО ДА СКУВА!
ИЗГЛЕДА ДА ОНО СЕМЕ КОЈЕ СТЕ МИ ДАЛИ НИЈЕ ЗА КВЕЋЕ!
А ЗНАЧИ, ТО СУ ВАМ ТЕ СМАЊЕНЕ ЦЕНЕ КОЈЕ РЕКЛАМИРАТЕ НА ТЕЛЕВИЗИЈИ?
ДОМАР

ОБУЋИТЕ ХОМЕРА

ШУБАРА

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

ХОМЕРА ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

Џемпер кошуљак

РАДНО ОДЕЛО

КАПА

ШМЕКЕРСКО ОДЕЛО

ЗИМСКИ КОМПЛЕТ

ЦРНЕ НАОЧАРЕ

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ЉУДИ СУ ЛЕТЕЛИ У КОСМОС ПРЕ 50 ГОДИНА?

Прошле године светска штампа објавила је више него занимљиву вест. Један грађанин бивше Демократске Републике Немачке изјавио је да је он лично – први космонаут на свету и да је полетео у васиону још 1943. године! У чланку је стајало и да је човек сличну изјаву дао пре неколико година због чега је упућен на психијатријску клинику.

Је ли Немац због тога био луд или ту ипак има нечег?

Данас више није никаква тајна да су пред крај Другог светског рата савезници, осим уобичајених трофеја, успели да добију и један можда још важнији плен – у САД је доведен главни конструктор немачких ракета Вернер фон Браун. До совјетских стручњака стигло је мало тога – сталак и остаци немачких ракета – које ће касније проучити Корољов и Пиљугин као и други будући конструктори космичких бродова.

Овде се треба вратити мало унатраг у 1938. кад је у Хитлеровој Немачкој основан специјализован научноистраживачки центар за ратну технику, док је истовремено сличан такав институт у СССР-у био уништен у једној од Стаљинових чистки, многи његови сарадници убијени, а други, као Корољов, прогнани у Сибир... То се одразило и на однос снага на фронту. У току читавог Другог светског рата совјетска војска добила је као новину у наоружању само кашушу (вишецевни ракетни бацач), док су Немци имали много шта друго: ручни бацач „панцеркнаке" (предак данашњег ручног бацача), „фаустпатроне" (ракете са кумулативним деловањем) и, најзад, бојеве ракете разних типова – једностепене на тврдо гориво типа „земља–земља" „Рејботе", противавионске са навођењем „Васерфал", а 1943. завршен је и пројекат А9/А10. То је у ствари била двостепена балистичка ракета, чији је други степен представљао балистичку варијанту ракете А4, боље познату у свету под именом Фау-2. Укупна тежина целе ракете, познате као Фау-3, износила је 100 тона, а цео уређај био је висок више од 30 метара, при чему је први степен био прави џин висок 18 метара и тежак на старту 75 тона. Једном речју био је то носач ракета који одговара свим данашњим параметрима, способан да изводи чак и прекоокеанске летове.

Значи ли то да су Немци и крајем рата заиста могли да пошаљу човека у космос, макар на мању висину, на суборбиталан лет? Одговор на ово питање није једноставан.

Од 18 ракета А4 лансираних 1943. године 16 је експлодирало на старту. Очигледно, технички још нису биле поуздане. Али два испаљивања су успела. Следеће 1944. немачка војна индустрија побољшала је њихов квалитет и успела да произведе како ваља тридесетак ракета а онда наставила да повећава њихов број. Није зато нимало случајно што је Ото Скорцени, диверзант бр. 1 Немачког Рајха у то време врбовао пилоте у „одред ратних космонаута за пилотирање ракетном техником". Регрутовање није било мало, по разним изворима износило је од 100 до 500 људи.

Сасвим је могуће да су те људе окупили да би их искористили за навођење ракета на циљ у завршном делу лета. Вернер фон Браун, који је предлагао да се двостепене ракете Фау-3 искористе за бомбардовање Њујорка, претпостављао је да ће пилот, после извршеног усмеравања, моћи да искочи падобраном и да ће га покупити немачке подморнице.

Пројекат је прихваћен јануара 1945. године. Извршене су две пробе са лансирањем џиновске ракете. Прво се завршило неуспешно – ракета је експлодирала. Друго је, изгледа, било успешно. Али, да ли је у тој ракети био и човек?

У војним архивима још се не може наћи одговор. А детаље тог пројекта дуго је као тајну чувао и сам Вернер фон Браун који, природно, није баш журио да нове газде сазнају како је радио на плановима за уништење Њујорка...

Укратко, питање остаје отворено. А то што није решено, изазвало је још једну сензацију. Ослањајући се на америчке изворе лист лењинградских уфолога „Аномалија" објавио је пролетос да се недавно у Атлантски океан спустио космички брод са три космонаута, лансиран у орбиту још 1943, на усавршеној ракети Фау-2. Ако је и од уфолога, много је! Јер, колику би то количину хране, воде и ваздуха морала да понесе посада да би преживела деценије у космосу?

МАЛИ ЏИН

Тако фински новинари зову једанаестогодишњег Бењамина Пиркиеа, ученика основне школе из града Рованиеми, а он то име, изгледа, и заслужује. За своју висину од 149 центиметара и тежину од 52 килограма Бењамин показује невероватну снагу: с лакоћом дигне трзајем 62,5 килограма, а уз избачај и целих 80!

Први пут је Бењамин учествовао у такмичењу дизања тегова кад је имао свега четири године и тада је подигао 12,5 килограма. Мали Херкул, иначе, редовно тренира 1,5 – 2 сата дневно и чврсто верује да ће учествовати на Олимпијским играма 1996. Или бар на онима 2000. године!

ТО СЕ ЗОВЕ ГРЕШКА

У најновијем издању познатог француског енциклопедијског речника „Мали Ларус" поткрала се опасна штампарска грешка. На колорној страници са табелом „Гљиве" (стр. 203) три отровне печурке, међу њима и злогласна бела пупавка (Amanita verna), нашле су се у колони јестивих гљива.

Издавачи су за грешку сазнали тек из писама читалаца и истога часа из продаје повукли 180.000 примерака речника. Одмах је ангажовано 250 студената да у просторијама редакције исеку из речника погрешну илустрацију и уместо ње налепе исправну.

Истовремено је „Ларус" у најтиражнијим француским новинама на упадљивом месту (што га је коштало доста новца) данима објављивао и исправку и извињење. То је најозбиљнија штампарска грешка у читавој историји овог угледног издавачког предузећа – прво издање „Ларусовог" речника појавило се још далеке 1906. године, а свако ново било је потврда високог угледа куће која је у Француској, а и шире, симбол поузданости.

ПЛАТИ ПА СЕ ВОЗИ

У тропским шумама често се може видети колона мрава – листореза који кући вуку пажљиво исецкано лишће. На зеленој подлози ови вредни инсекти граје гљиве – своју основну храну. Ентомолози који их прате одавно су приметили да на том лишћу, по правилу, путују други, много мањи мрави. Једно време мислило се да јадне мравиће крупни листорези употребљавају као живе бочице сокова, које ови похлепно извлаче из лишћа не слутећи каква их црна судба чека.

Недавно су, међутим, сарадници Института за тропска истраживања у Панами оповргли ове неосноване оптужбе на рачун мрава – резача. Они су утврдили да тешко натоварене листорезе на путу често напада одређена врста муве која гледа да им положи јаја право на главу. Да би заузела положај за овај чин, она мора да се спусти на лист који мрав држи у чељустима. Е, у том часу на сцену ступа мини мрав чије већ само присуство уплаши паразита и он одлеће главом без обзира. Чиме то атом мрав делује на муву – остаје загонетка.

В. М.

Илустровао: Ивица Кољанин

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

I ADORE MI AMOR

You want to take her place
You say you'd treat me better
But, better I know for sure
You see she loves me
And I could never leave her
(Never, baby, never)
She means the world to me
And I live for her
(Chica tu eres me vida la ternuda)
She's my destiny I know
(Y alegria amor)
Forever my love
(Y est sueno)
And I'll never let her go
(Contigo sera verda)

Dream on... Dream away
I think I'm gonna have to stay
Stay forever
I adore mi amor
Listen... my love, the girl of my dreams

ОБОЖАВАМ ЉУБАВ СВОЈУ

Желиш да заузмеш њено место
Кажеш биће боља према мени
Али, сигурно боље
Видиш она ме воли
И никада не бих могао да је оставим
(Никада, душо, никада)

Она ми значи све
И за њу живим
(Девојко, ти си мој живот и моја нежност)
Она је моја судбина то знам
(Моја срећа и љубав)
Вечно моја љубав
(И мој сан)
И никада је нећу пустити да оде
(Са тобом је право)
Сањај... одсањај
Мислим да морам остати
Остати заувек
Обожавам љубав своју
Слушај... моја љубав, девојка мојих снова

ЕМОТИВНИ ТЕХНО ПОП

Дует „Erasure" који чине Винс Кларк и Енди Бел објавили су половином октобра свој пети албум „Chorus". Плоча је стигла после двогодишње паузе и, очигледно, пала на погодно тло јер је за непуне две недеље скочила на прво место британске топ листе. Томе је претходио успех сингла са насловном песмом који је објављен у јуну и такође је додирнуо врх листе. Винс Кларк, главни аутор у групи, дао је повођом нове плоче једноставно објашњење:

– У овом тренутку сам уморан од исполираног звука. Решио сам да на овој плочи буде што више такозваних синтетичких инструмената.

Резултат је необична комбинација електронских инструмената, њиховог доста хладног звука и емотивних текстова Ендија Бела. Додуше, плоча се и рађала у меланхоличној јесењој атмосфери јер су почели да је снимају октобра 1989. у француском граду Тулузу, а ремикс се одужио све до маја 1991. године и урађен је у Хамбургу.

Текст и музика: „Color me Badd"
и Камија Ли
Назив: „Color me Badd"

ХИТ ХИТ ХИТ

And I will never leave
She's all that I need and more
I'll love her always
What more could a man ask for
You know that I really love my baby
She can give me everything I need
There is no one to take her place
She's got my heart in her hands
Baby, I adore

Ooh mi amor es porti que yo vivo
y porti suspiro. No solo hoy, solo hoy
sino siempre Tu estrella brilla si empre
' enmi. Y este sueno contigo sera realidad
te quiero mucho. Baby te qiuero mucho, mi amor.

Никада је нећу напустити
Она је све што ми треба и још више
Вечно ћу је волети
Шта човеку више треба
Знам да стварно волим моју драгу
Она може да ми дâ све што желим
Не постоји друга која може да јој заузме место
Она држи моје срце у својим рукама
Бебо, обожавам

Ох, моја љубав је за тебе,
због тебе живим
због тебе дишем. Не само данас, једино данас
али увек. Твоја звезда ме увек обасјава.
Сан са тобом ће постати стварност
много те волим. Драга
много те волим, љубави

„Не шминкам се кад идем у продавницу. Људи ме погледају и помисле: Не, то не може бити она. Она није таква наказа."

Лиза Стенсфилд

ТИХА ЗВЕЗДА ЕЊА

се дама тако не понаша. Можда сам се зато и трудила да ме музика потпу-

но освоји. Јер пре неколико година ко је била Ења? Постојао је Ники, његова жена Рома, која је написала текстове на обе плоче, имали смо идеју и хтели смо да то заиста добро урадимо. Управо зато нам је требало тако много времена да направимо оно што је Ења данас. Срећом, пуно људи око мене је то схватило.

Схватају и даље јер у време када се њен нови албум појавио у продавницама на топ листи се поново нашао „Watermark". Шта то значи? Ако публика још није спремна за њену нову плочу, то је само зато што још нису завршили са куповином претходне.

БОГАТ ПЛЕН

Недељу дана пре но што се нови албум Мајкла Џексона појавио у продавницама, на аеродрому у Лос Анђелесу је дошло до необичне пљачке. Група наоружаних људи напала је складиште у коме су се налазили примерци албума, ранили чувара и однели 30.000 плоча, касета и компакт дискова. Из штаба Мајкла Џексона поводом тога су објавили: „Сумњамо да им је план био да плоче поделе продавницама пре њиховог званичног појављивања, међутим, тешко је веровати да ће људи који воде подземно тржиште плоча смети да их изнесу на видело."

КОБНИ ДАР ЗА ЕЛИЗАБЕТУ ФАРНЕЗЕ

Хир плаћен стотинама живота

Шпијуни адмирала шпанске флоте усидрене у Хавани сазнали су да се енглески гувернер са Јамајке спрема да нападне бродове пуне драгоцености којима је, међутим, претила много већа опасност

Година је 1715. Елизабета Фарнезе, војвоткиња од Парме, пожелела је да добије изузетан свадбени поклон. њен будући муж Филип V није се двоумио: за лепу војвоткињу наручио је дарове достојне једне краљице.

Шпанија је у то време била осиромашена, али је поседовала најбогатије колоније у Јужној Америци. Припадали су јој златни рудници у Перуу и Мексику, богата острва у Карипском мору, ковница новца у Потоси, у Боливији, из које је новац дословно истицао... Заљубљени Филип V одлучио је да целу Јужну Америку стави пред ноге вољене војвоткиње.

У луци Хавана почели су да се скупљају бродови – златна флота, како су Шпанци називали бродове који су превозили драгоцености. Све је учињено да путовање златне флоте остане у тајности. Међутим, тајна је процурила. Енглески гувернер Јамајке Арчибалд Хамилтон ипак је сазнао за злато. У тајном извештају предложио је Адмиралитету да се бродови нападну, али одговор никад није добио. Можда је разлог био тај што су Енглези извукли највише користи из такозваног рата за шпанско наслеђе (1701–1714). Добили су неке француске колоније у Америци и Гибралтар који су заузели 1704. године.

Разочараном гувернеру није преостало ништа друго него да са горчином и завишћу прима извештаје о припремама златне флоте да исплови из луке. Наређење за полазак већ је било издато, али је адмирал Дон Антонио де Ечеверез морао у Хавани да чека адмирала Хуана Естебана де Убиље. Његови бродови превозили су 1.400 сандука сребра, дијаманата и других драгоцености из Колумбије, Панаме и Мексика. Било је ту и прекрасне свиле, порцелана и других драгоцености из далеке Кине које су трговци, преко Филипина, превезли до Акапулка, а затим, копном, на другу страну континента у луку Веракруз. Очекиване су и драгоцености кубанског гувернера који је такође желео да обрадује нову краљицу. Тако у чекању прођоше и мај и јун.

Напокон, у ноћи 6. јула 1715. морнари из тврђаве Ел Моро почеше да доносе благо на палубу заробљеног енглеског брода „Хемптон Корт". Гомилало се драго камење, прстење, бисери, необични украси и све остало што су некад носиле принцезе Инка... Адмирал није хтео да оптерети брод јер, у случају опасности, ваља побећи...

Флота је била осуђена

Адмиралови шпијуни непрестано су јављали да се енглески гувернер са Јамајке спрема да нападне бродове па је испловљавање поново одгођено. Тако се све више примицала нова, али много већа опасност – ураган.

Флота је 24. јула 1715. напустила Хавану. Први је испловио „Хемптон Корт", а на последњем, „Нуестра Сењора де Кармен и Санта Антонио", забринуто је корачао адмирал Ечеверез. Укупно је било 11 једрењака.

Петог дана након поласка бродови су стали. Од ветра ни трага. Дан је прошао у неизвесности, а сутрадан је осванула магла. Око подне је завладао мрак као усред ноћи, а онда је све јаче и јаче почео да дува ветар. Ноћ је била још страшнија. Бродови су, као да их је вукла нека невидљива сила, хрлили ка североистоку у загрљај помахниталом оркану. Били су све ближе обали посутој гребенима. Флота је била осуђена...

Први је потонуо „Хемптон Корт". Морнари су нестајали у побеснелим таласима, међу њима и адмирали Убиље и Ечеверез.

Окрутно море прогутало је све осим једног француског брода чији је капетан на време осетио опасност и умакао.

Жртвама још није био крај. Пуковник Мартинез стигао је на место катастрофе и наредио да се погуби свако код кога се нађе макар један новчић свадбеног дара. Ускоро се појавио и окрутни заповедник тврђаве у Хавани. Утврдио је да олупине леже у плиткој води, па је натерао Индијанце из племена Семинола да ваде драгоцености. Нису имали никакве опреме осим конопа и корпи, а море је врвело од морских паса. Успели су да спасу око трећину злата не откривши, међутим, олупину „Хемптон Корта".

Извађено благо које није било пребачено у Хавану остало је у новој тврђави сграђеној за такве прилике. Посаду тврђаве ускоро је напао лорд Хамилтон, гувернер Јамајке. Избезумљено је тражио дарове за војвоткињу Фарнезе и, не верујући да их нису извукли на обалу, на најокрутнији начин мучио морнаре. Отишао је оставивши разорено и опљачкано утврђење препуно лешева. Тако је хир војвоткиње Фарнезе однео животе стотина људи и на дно одвукао десет бродова и благо које је постало легенда.

Грумење пуно златника

Пролазиле су године, низале се деценије, све док један чиновник, шетајући обалом близу Сан Себастијана, није угледао неколико старих шпанских златника у песку. Радио је, иначе, у скромном грађевинском предузећу чији је власник био Кип Вагнер. Од тада је благо златне флоте постало Вагнерова опсесија. Сав свој иметак уложио је у тражење драгоцености. Море му је заузврат пружило око стотинак златника.

Ипак, није губио наду, већ је с пријатељем Кипом Келсом основао Друштво трагача за благом – „Real eight, Inc". Детаљне припреме почеле су тиме што је Кип Келсо одмах отпутовао у Шпанију. После неколико месеци донео је око 2.000 метара дуг микрофилм са снимљеним архивским документима о пропасти флоте. Следећи корак била је потрага авионом све док 1963. нису ушли у траг потопљеним бродовима.

Олупине су претражене у највећој тајности. Осим топова и топовских зрна, те каменог баласта којим се осигуравала стабилност брода, ништа друго није нађено.

Идуће године морали су да позајме новац да би изнајмили неколико чамаца, три електронска детектора, велики усисивач за песак и друге инструменте. Успели су да од гувернера Флориде добију дозволу да траже благо златне флоте. Али, уз обавезу да ће 25 одсто нађених драгоцености уступити држави Флориди.

И поред жарке жеље, спремни на највећа искушења и напоре, рониоци нису успевали да извуку ништа осим топова, месинганог посуђа и сребрњака. Дарова за Елизабету Фарнезе опет није било. Није им преостало друго него да прекину потрагу.

Као за инат, један од ронилаца успео је да извуче само повелик, тежак грумен обрастао морским растињем. У бесу га је тресну чекићем и из њега су почели да се котрљају златници.

Рониоци су се поново бацили у воду. На том месту дубина није била већа од три метра. Изронили су још неколико груменова пуних златника који су почели да прекривају дно чамца. Убрзо су се ту нашле и златне наруквице, прстење, огрлице, па кинески порцелан...

Један од ронилаца је испричао:

– Мој усисивач буквално је прекрио дно нашег чамца златном простирком. Роњењу и израњању није било краја. Укупно смо нашли 3.700 златника, стотину килограма сребрњака, шест златних полуга, златно прстење, разног накита... Само за незнатан део тог блага на аукцији у Њујорку добили смо готово 250.000 долара...

Рониоци су успели да се домогну више од 60.000 комада златног и сребрног новца, од којих око 2.500 врло цењених осмореала, затим 42 одливка од злата, платине и сребра, тешка 20-50 килограма.

Кип Вагнер се обогатио, али ни један музеј није добио ни један једини златник. Целокупно благо распродато је на аукцијама у Њујорку, Лондону...

Ипак, дарови за Елизабету Фарнезе нису нађени. Они и даље леже на морском дну чекајући неког другог. Остаће, можда, неостварена жеља не само лепе војвоткиње којој су били намењени. ***С. К.***

ШИРОМ СВЕТА

СВИ СУ ЖИВИ, ЈОШ

Током три стотине и шездесет и четири дана у години Килписјарви је само мали фински градић на западу арктичке Лапоније, одсечен тундром од осталог дела човечанства. Зими у њему живе северни јелени, собови и безбројне хиљаде комараца изгладнелих за време лета.

Па ипак се, последње недеље сваког јула, у Килписјарвију зујање инсеката меша с довикивањем на свим могућим језицима којима говоре учесници такозваног Arctic Canoe Race, у преводу: Арктичке трке кануима, такмичења издржљивости у кануу у времену од седам дана.

Ова трка сматра се једном од најтежих на свету, заједно с бициклистичким Тур де Франсом и Идитародом, трком саоница на Аљасци. Учесници Арктичке трке наилазе на непредвидљиве метеоролошке промене и брзаке сврстане у 4. или 5. категорију на скали од 6 степени опасности.

Још ниједан од по сто такмичара сваке године није погинуо, али они који успеју да заврше трку излазе из кануа покривени модрицама, пликовима, огреботинама, исцрпљени и добро изранављени – и спремни да се следеће године поново опробају.

МАЛА, ЛАКА, РЕТКА, НАЈСКУПЉА

Аукцијска кућа „Дејвид Фелдман" продала је на лицитацији у Цириху најскупљу марку на свету – плаћена је 1,9 милиона швајцарских франака. То је изузетно ретка, ако не и једина позната, шведска поштанска марка од 3 шилинга жуте боје из 1855. године.

„Ако се имају у виду њена величина и тежина, онда је то најскупљи предмет на свету у поређењу са уљима Ван Гога и Реноара продатих недавно за рекордне суме", изјавио је Дејвид Фелдман пошто је ударцима чекића о сто објављено да је овај драгуљ од папира „отишао". У чију збирку није објављено.

МАЧКА СПУСТИЛА АВИОН

Свако ко је посетио Каиро, престоницу Египта, морао је да примети да је то, пре свега, град мачака. Осим по улицама и становима има их и у пирамидама, канцеларијама, болницама, хотелима, ресторанима, пијацама, позориштима... где их само нема.

Једна се чак ушуњала у авион па су сутрадан на првим странама новина осванули наслови: „Мачка принудила авион да се врати и слети у Каиро!" Нико није приметио како и зашто се мачка нашла у авиону компаније „Ер Синај". Тек, чим је велики апарат узлетео, она је, ваљда од страха, направила такав шумбус и унела толику збрку међу путнике да је пилот мудро одлучио да направи заокрет, атерира и отараси се незгодног госта са оштрим канџама који мауче као да га живог деру.

А мачке у каирској опери „Ел-Гомхурија" су баш славне. Оне су очарале и публику и извођаче, нарочито Хасама Камија, најчувенијег египатског тенора.

„У последњем чину Пучинијевих „Бохема", прича овај оперски певач, „држао сам у наручју умирућу Мими. Оркестар је уђутао пред финалну арију и, пре него што сам успео да зинем, угледао сам једну од тих мачака како ступа на сцену. У сали се зачуо само пригушени кикот. Мачка је, као да је сама на овоме свету, прешла преко бине краљевски споро док сам ја и даље држао несрећну Мими која само што се није сручила на под. Гледаоци нису издржали и двораном се проломио буран смех!"

СА ДРУГЕ ПЛАНЕТЕ

Амерички „Вол Стрит Џернел" објашњава својим читаоцима:

Албанија се налази на свега сто километара од „штикле италијанске чизме". Упркос томе, ова земља живела је одсечена од света пуних 46 година. Апсолутни деспот Енвер Хоџа завео је тамо најоштрији вид стаљинизма. Веран свом идолу Стаљину, мада већ покојном, Енвер Хоџа је прекинуо све везе с Југославијом, Кином и Совјетским Савезом, да би следио свој јединствени пут.

У Албанији се донедавно ништа није знало о револуцијама које потресају источни свет. Млади познају Запад само по рок-музици и једине вести добијају преко радија, ако га имају, од „Гласа Америке". После смрти Енвера Хоџе 1985. његов наследник Рамиз Алија покушао је да ублажи владајући режим, али је побуна експлодирала децембра 1990. године.

Јиљи Хика и Фредерик Сеити, два студента која су емигрирала у Сједињене Америчке Државе, одмах су пристала да се подвргну једном ненаучном тесту. Знали су све о Мадони, али ништа о сиди, телефаксу, микроталасној пећници и сличном. Када је Хики показана кредитна картица, он је питао да ли је то нека карта из шпила за играње или лоз. После објашњења које је потрајало он се предао рекавши: „Ми смо из неког сасвим другог света!"

ИЗ НОВИНА У БРАК

У Индији су мали огласи успешно заменили проводаџије који су своју вештину вековима уносно упражњавали у такозваним култивисаним слојевима друштва где се бракови одвајкада уговарају без консултовања заинтересованих страна: будућих супружника. Али, и томе је дошао крај.

Недељне новине објављују на хиљаде малих огласа у стилу: „Лепо васпитани и добростојећи младић..." или: „Лепа девојка са универзитетском дипломом и домаћица..." Овим последњим даје се до знања да ће та образована девојка бити добра супруга, брижна мајка и сјајна газдарица куће.

Господин О. П. Шарма, директор одељења за мале огласе листа „Хиндустијан Тајмс", каже: „Објављујемо око четири и по хиљаде брачних понуда и потраживања месечно а и тај број непрекидно расте. Знак да су делотворни јесте што се ниједан од њих не понавља."

Припремила Б. Дожић

Илустровао: Љубомир Миловић–Љубић

ФАНТАСТИКА

Уређује Ђорђе Живковић

Михајло Пантић

КРЕВЕТ

Знам, рећи ћете ми да нисам нормалан, али у питању је цела целцата истина – МОЈ КРЕВЕТ ЈЕ ЖИВ. Када бисте га видели, учинило би вам се да је пред вашим очима обичан кревет сандучар купљен на стоваришту, тамо негде на крају града, у лавиринту ђубришта, напуштених фабрика, отпада и сиротињских дворишта. Но, ја вам и даље тврдим да је та гомила дрвета и платна јефтиног мебл-штофа живи створ, са душом.

Кажу, ја не знам, тачније нисам знао, да се у великим, милионским индустријским серијама, на неки ишчашени, волшебан начин (то је ђаволово масло), у један или два случаја догоди грешка и са траке, под стандардним ликом, склизне сасвим друга ствар, створена да ствара невоље.

Чули сте за оне луцкасте аутомобиле из Дизнијевих стрипова или за играчке из Спилбергових филмова које оживе ноћу, када заспе деца која су се до малочас играла са њима. (Јуре, сумануто, по мраку собе, осакаћене језивим дечијим мајсторством откидања руку, ногу и глава, сударају се и стропоштавају са високих литица намештаја, врте се у хаосу који је облик њиховог света, бескрајно налик нашем.)

Али, ово није ни стрип ни филм, ово је истинита прича о мом, живом, кревету на коме сам провео знатан део свог досадашњег, распекмеженог времена.

Сада сам на мору и сећам се. Прозор је отворен, кућа је на самој обали, таласи, исто као и јуче, и као пре двеста хиљада година, спирају копно. Меланхолични крај сезоне у опустелом летовалишту. Влага и јужни ветар, сунце изгубљено у облацима, сиво, депресивно послеподне.

Седим на свом привременом кревету (у реду је, проверио сам чим сам стигао) и безуспешно се одупирем сликама минулих догађаја...

Први пут сам приметио да нешто није у реду оног дана пошто су га радници у плавим мантилима, који су све време хуктали и пљували у прсте проклињући уске лифтове и висину зграде, допремили у моју собу. Ноћ коју сам на њему провео протекла је у реду, али ујутру сам приметио да се кревет померио за читавих пола метра. Чудно, помислих, заклео бих се да сам га, заједно са радницима, сместио тик до зида.

Укључио сам радио: причали су нешто о земљотресу, па сам закључио да је мој лежај једноставно одскакутао ношен појачаним вибрацијама тла. Претпостављам да сте читали нешто о томе како се у бетонским грађевинама, нарочито на вишим спратовима, умногостручује притисак спољних сила, ветра и земљотреса, рецимо. Ја, знате, волим да за сваку појаву нађем разумно објашњење, уопште не верујем у магије, маштарије, хороскопе и остале будалаштине, па сам тако брзо открио и разлог ноћне шетње мог кревета. То са земљотресом, а они, како чујем, на нашим просторима нису опасни, деловало је прилично убедљиво.

Али, већ наредне вечери... Спремајући се на починак, подигао сам јастук, дохватио своју стару, али још увек добру и удобну пижаму, обукао се и установио да су од њених рукава и ногавица остале само крпе. Тужно су висиле на мени, као да их је зубима раскомадала каква звер из најдубље ноћне море.

Те ноћи сам се, не морате ми веровати, борио са том звери. Давила ме, гризла, гребала и прождирала, хтела је моју главу. Ја, међутим, имам дубок сан, тако дубок да сам се, упркос напору, пробудио тек пред зору, у зноју и модрицама... Следеће ноћи чекало ме је дављење чаршавом, после тога распињање на инквизиторском столу, потом скраћивање и продужавање удова, притискање у „шпанској чизми"... и тако унедоглед.

Једног јутра нисам могао да одем на посао због пробушеног глежња. (Објашњење да ми се то догодило у ружном сну, када сам нагло тргнуо ногом и просекао је заборављеном виљушком, било је сасвим неубедљиво. Шта ће виљушка на кревету? Уосталом, увек једем за столом, како је ред и како бог заповеда.) Вукући стомак по поду добауљао сам до телефона и позвао хитну помоћ. Било је заузето, па сам приметио своје знање стечено на курсу прве помоћи.

Помислио сам да силазим с ума. Ноћно мучење, међутим, мину неко време и живот настави да се одвија по старом, на предвидљив и мање-више једноличан начин, управо оним следом

описаним у песми мог омиљеног бенда – **рођење, школа, војска, посао, породица, пензија, смрт.** Био сам негде на средини пута и чинио све да и његов остатак протекне у најбољем реду.

Мир је, авај, трајао кратко. Тек толико колико ми је било потребно да удобно завађен на узглављу одгледам неколико ТВ-филмова. (Боже, како је тамо све изгледало узбудљиво. А ја сам имао снаге само да притиснем дугме даљинског управљача и да се, пре него што утонем у сан, умотам у покривач. Долазила је зима.)...

Почело је опет, овога пута са старим триком, тачније, са његовом убрзаном верзијом. Кревет је и даље шетао, боље рећи, трчао по стану. Некада бих се пробудио у предсобљу, грчевито се држећи за јастук, као бродоломник на сплаву склепаном од остатака јарбола и палубе, некада у дневној соби, неколико пута у купатилу, а једном, о чуда, у шпајзу, површине метар са метар.

Ни сада не могу да схватим како се кревет величине два пута један угурао у ту ћелију са мирисом ужеглог уља и при том сасвим нормално стао.

Прошла је зима, дошло је

РЕШЕЊЕ SF ЗАГОНЕТКЕ „ТИТАНОВ ТИТАНСКИ СИМБОЛ"

Тања је у машти напросто окренула мањи, унутрашњи троугао за 180 степени – и одмах је постало очигледно, без икаквог рачунања, да се велики троугао састоји од четири мала, односно да је и његова површина четири пута већа од површине мањег троугла!

Једноставно, зар не? Ако вам тако изгледа, шта кажете на додатни вид истог проблема који вам задајемо необавезно – дакле, овог пута без награда, само ваше забаве и оштроумности ради?

Замислите нешто сложенију, „инверзну" варијанту: мањи круг уписан је у једнакостранични троугао, а овај је, са своје стране, уписан у већи круг. Какав је однос између површина два круга?

Шта кажете на ово? Изазов и по, зар не? Јавите нам ако и ви дођете до решења. Овога пута, као што смо казали, неће бити награда, али ће сви који дођу до решења добити „специјално признање" библиотеке ПОЛАРИС за SF домишљатост...

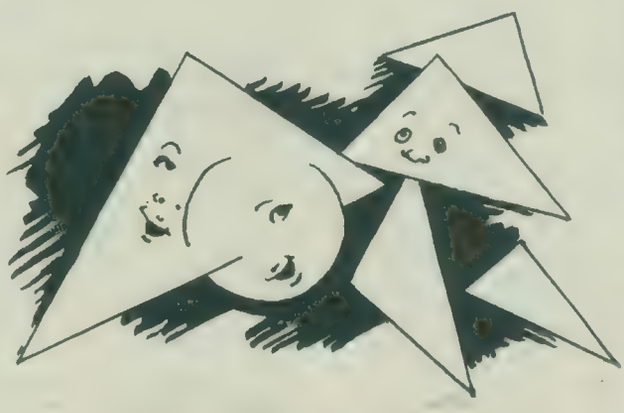

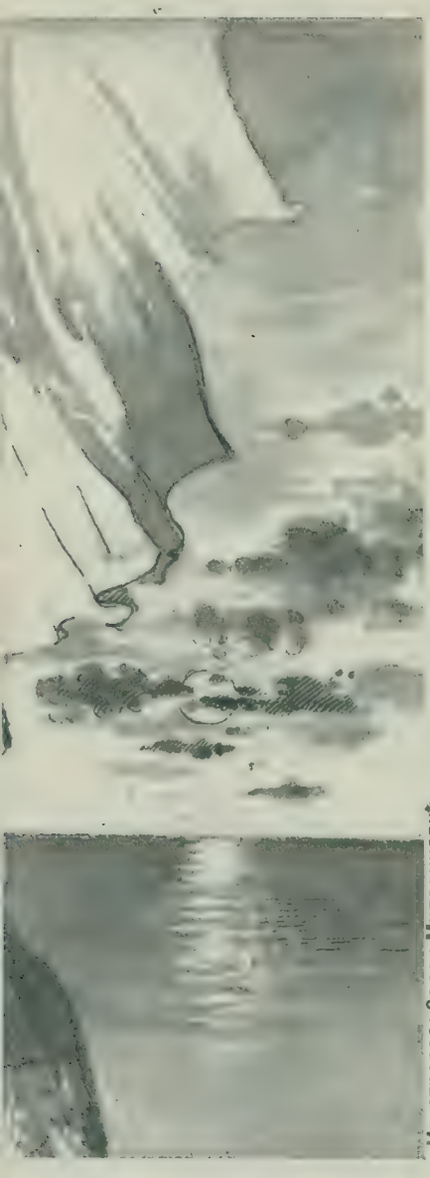

Илустровао: Зоран Миладиновић

вратио се са великим ножем за хлеб. Замахнуо сам једном, па још једном. Из поцепаног штофа покуљала је крв. (Додирнуо сам је прстима, није била ни топла ни хладна, имала је исту температуру као ја. Учинило ми се, чак, да сам чуо тешки уздах, налик хроћпцу.) Ударао сам бесомучно. Последњу снагу утрошио сам да бих му дугим потезом распорио утробу. Видео сам ребра уместо жичане конструкције, плућа уместо морске траве, крвне судове уместо канапа којим се повезују федери. У паници, изјурио сам из стана...

И тако, сада сам на мору, далеко од свог кревета. Неспокојан сам. Не знам шта се на крају десило с њим, да ли је преживео. Кајем се и патим, уколико патња није тешка и неприкладна реч за један кревет, истина, само налик онима на којима и ви, попут милиона других, проводите своју ноћ. Море, као и јуче, као и пре двеста година, наставља да спира шљунак са опустеле плаже, прошла је сезона годишњих одмора, летња гардероба смештена је дубоко у простране ормаре.

Знам да сам поступио неразумно, али ми не остаје ништа друго него да кајање заменим надом да ране нису биле смртоносне и да ће мој живи, несташни кревет већ бити опорављен када се вратим. Без њега било би тако незанимљиво и пусто. Он је ипак чинио да се барем у нечему разликујем од вас, од других. Једва чекам повратак и поновни сусрет.

Мислим, такође, да ми је, ради додатног смирења, потребан нови ормар.

пролеће. Затим и лето, у кошмару. Најзад ми је дозлогрдило да се борим са својим кућним чудовиштем. Једне ноћи, изможден и сањив, у наступу беса, поступио сам, признајем, потпуно неурачунљиво. Одгурнувши покривач, који ме стезао као „бронзани бик", јурнуо сам у кухињу и

Добитници књига библиотеке ПОЛАРИС

1. СЛОБОДАН ЈАНКОВИЋ, Нова железничка колонија 15/18, 18000 Ниш
2. ИВАН КОСТИЋ, Предрага Велимоновића 5, 36350 Рашка
3. ЗОРАН ПЕТРОВИЋ, 11. октобра 13, 18310 Бела Црква
4. МИЛОШ РШУМОВИЋ, М. Матовића 22, 32250 Ивањица
5. ИРЕНА СТОЈАНОВИЋ, Живојина Ћакића 4, 16201, Манојловце
6. ПРЕДРАГ НИКОДИЈЕВИЋ, А.А. Спасића 17/4 – Барич, 11500 Обреновац
7. СРЂАН БАНЧЕВИЋ, Жарка Зрењанина 8/16, 23000 Зрењанин
8. ЉУПКА ЈАЧОВА, Улица М. Тита бр. 30/7, 92304 Македонска Каменица
9. КСЕНИЈА БАБИЋ, Учитеља Михајловића 37, 11250 Железник
10. ГОРДАНА РАДУЉЧИЋ, Мирка Томића 3/А, 11040 Београд

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА

За водоравно вам дајемо уобичајене описе, а за усправно готова решења сврстана по азбучном реду.

ВОДОРАВНО: 1. Амерички глумац, популарни Џек Килијан из ТВ-серије „Позив у поноћ" (на слици) – Ономатопеја јаког ударца, **2.** Грабеж – Симбол лантана, **3.** Прати четком – Лек против кијавице, **4.** Опити, ошамутити – име писца Лазаревића, **5.** Одрицање кривице – Часовник, **6.** Некад славни боксер, Мохамед – Пустоловина, **7.** Уз, код – Ауто-ознака за Белгију – Ознака за ампер – Име француског песника Рембоа, **8.** Потискивање – Велика азијска земља, **9.** Кајмак са некуваног млека, павлака, **10.** Једна од САД – Саставна веза, **11.** Специјалитет од рибље икре, **12.** Ознака за електрон – Суседна слова азбуке – Ознака за хектар, **13.** Со титанске киселине, **14.** Сабирати.

УСПРАВНО: АЛИЗАРИН, АРАЈ, АХАТ, БРЕВИЈАР, ГОРОПАД, ЕМИРАТИ, ЕНА, ЕТИМОЛОГИЈА, ИД, ИМАМИ, ИЊА, КАТИЦА, ЛИ, МАКЕТА, НА, НАСУТИ, НБ, ОЧИТАВАЊА, РИБАРИ, САЛАТАРА, ТАЕЛ, ТРК, УЛОВИТИ.

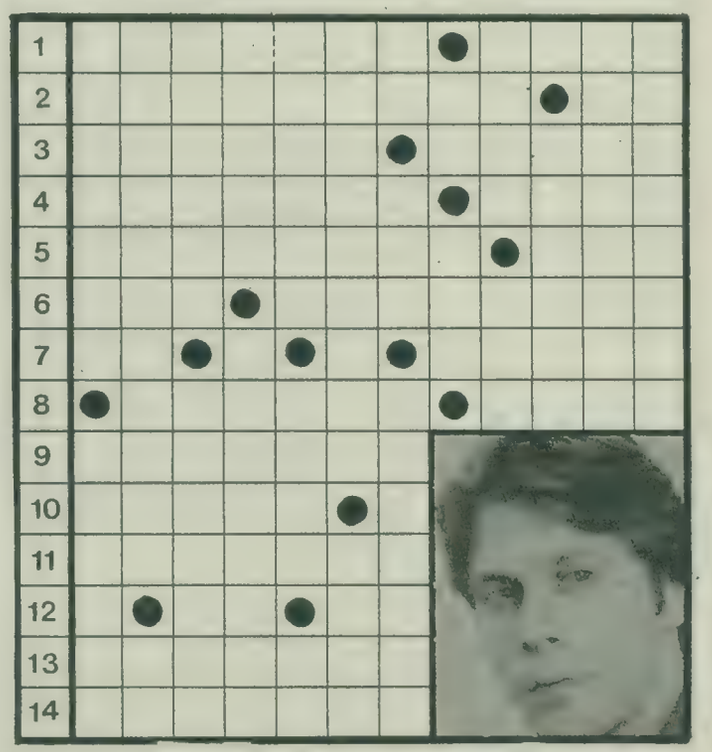

ЛАВИРИНТ

Од три понуђена улаза у лавиринт, само један води до излаза. Који?

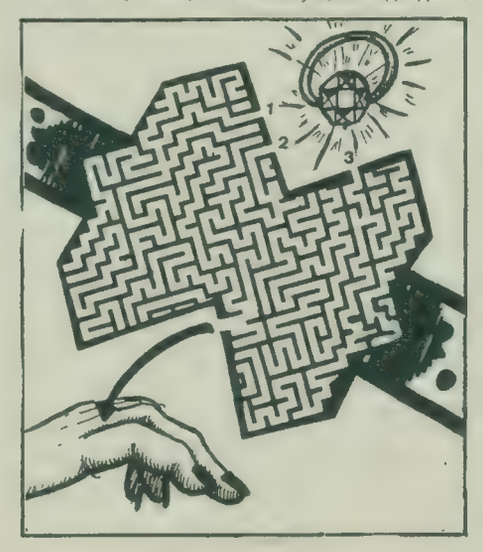

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ШТА ЋЕ ДЕЛФИНУ РУКЕ

Познатог америчког физиолога Ґустава Енштајна познаници су замолили за савет: њихов мачак Вили је сваког понедељка, тачно у 19.45 часова, одлазио од куће. Где, сазнали су када су, по Енштајновом упутству, почели да га прате. Вили је излазио на улицу и ишао увек истим путем заустављајући се на раскрсницама и стрпљиво чекајући да се упали зелено светло. Његови власници били су веома изненађени када су установили да је циљ Вилијеве шетње болница, тачније, широки прозорски испуст на првом спрату. Са њега је мачак гледао у спортску салу у којој је женско особље болнице играло одбојку. По завршетку утакмице Вили би се истим путем враћао назад. Запрепашћени власници нису могли а да се не запитају ко му је показао пут, ко му је, и како, објаснио да се утакмице играју само понедељком и то баш у 19.45. Одговор нису успели да докуче, али је то, на известан начин, учинио совјетски научник Александар Горбовски.

У својој страсти за посматрањем Вили није једини, пише Горбовски у „Књизи хипотеза". Телевизори више не служе само нама: примећено је и да кућни љубимци пажљиво прате неке емисије. Постоје пси који су се толико навикли на телевизију да, као и Вили, тачно знају дан и време омиљених емисија („Забавник" је пре неколико година писао о патку који је с несумњивим уживањем пратио тв дневник). Они, штавише, дубоко преживљавају збивања на екрану, поготову ако у њима учествује и нека животиња, пре свега – пас.

Џага је заплакао

Када се на телевизији приказивао филм „К мени, Мухтар", пише московска „Недеља", боксер Џага је у најдраматичнијем тренутку, када се пас на екрану обрачунавао с разбојницима, покушао да му притекне у помоћ. „Зачувши јечање рањеног Мухтара"; бележи новинар, „Џага је високо подигао главу и почео да завија. Затим је легао и сви смо видели како су из његових очију потекле сузе."

Емисије на телевизији помно прате и мајмуни: занимљиво је да, баш као и људи, бурно реагују у случају да на екрану нестане слика. И они, попут паса, са посебним занимањем прате сцене са животињама да би, у узбудљивим тренуцима, почели да скачу, крче и гестикулирају.

Центар за изучавање психологије мајмуна у Атланти, САД, извео је низ експеримената на тему „Мајмуни и телевизија". Када им се понуђени програм допао, „гледаоци" су се смејали и лупали длановима, дакле, понашали су се исто онако како бисмо и ми то учинили. Тужне емисије чиниле су их утученим и смркнутим.

Овакви примери одувек су изазивали пажњу научника, посебно оних који се баве изучавањем понашања животиња, односно њихове психе. Неки чак иду тако далеко да појаве које смо описали прогласе почетком разумног деловања ризикујући да навуку на себе гнев научног света. Зашто то раде, постаје јасније када се има у виду да се истраживачи веома често сређу са необично разумним или, можда је боље рећи, разборитим понашањем животиња које посматрају.

●

Неким шимпанзама је испод части да пију воду из шаке и зато праве – чаше. Оваквих примера у животињском свету има много. Причамо вам неке

●

Замислите, пише Горбовски, да на некој планети сретнете бића која користе, па чак и умеју да израђују, оруђа, способна су да рачунају, имају систем сигнала помоћу којих једно другом преносе чак и врло сложена обавештења. Таква бића имала би организацију, градила би сложене објекте, спасавала би се међусобно и чак имала развијен осећај за лепо. Зар их не бисте сматрали разумним, „браћом по разуму", и зар не бисте покушали да успоставите везу са њима?

Међутим, размислите, упозорава Горбовски, да ли је неопходно тражити „браћу по разуму" тамо негде по васиони када таквих разумних бића има и на нашој планети!

Камен по мери

Неке од животиња, наставља совјетски научник, научиле су да кључном, клештима или шапама употребе примитивно оруђе које им је пружила природа. Најчешће је то камен. Подигавши га са дна, морска видра његовим оштрим делом отвара љуштуру шкољке. И октопод се служи каменом да би дошао до хране: изабере један одређене величине, прикраде се полу-

отвореној шкољци и муњевито га ставља у отвор да се не би затворила.

Познато је и да морске птице каменом разбијају морске пужеве како би дошле до хране. Међутим, и птице које не живе у приморским областима врло вешто се служе њиме: суп узима камен кљуном, подиже главу и, снажно замахнувши, баца га на нојево јаје које има врло тврду љуску. Разуме се, не погађа га отпрве, али је врло упоран и то му се на крају исплати. Кад налете на нојево јаје, слично поступају и јастребови и копци.

Каменом се врло често служе и мајмуни и зато познати истраживач Реми Шовен пише да такви примери наводе на помисао о сродству с аустралопитеком који је користио готово необрађен камен. Изгледа да путем којим је некада ишао човек не пролазе само виши сисари, него и друге животиње. Да ли је у питању „разум" када осе, ископавши рупицу, вредно утабавају земљу камичком који им служи као маљ? Шта је то што нагони нападнуте морске ракове да прибегну лукавству, ухвате власуљу и „маневришу" њоме тако да крајеви који жаре падају право на нападача? Какви се процеси одвијају у мозгу делфина који хоће да поједе јегуљу учвршћену у неком процепу? Делфин нема ни руке, ни шапе, ни клешта да је извуче, али има нешто исто тако драгоцено – памет. Како, иначе, објаснити то што се јегуље домогне тако што улови бодљикаву рибу и, држећи је у устима, њеним бодљама истерује плен из процепа!

Слично делфину поступа и једна врста детлића са Галапагоских острва: да би извадио црва из дубоких пукотина, он се служи дугачким трном. И то није све. Уколико трн није погодан, ако има сувишних гранчица, детлић их откида. Да то ради човек, рекли бисмо да прави алат; каже Горбовски.

Удица за термите

Да ли су животиње способне не само да нађу и уоче оруђе којим ће се послужити, него чак и да га саме осмисле, показују шимпанзе. Вода, знамо, може да се пије тако што јој приближимо уста или је приносимо руком а наши далеки рођаци шапом. Ко зна због чега, тек – оба начина су за неке шимпанзе понижавајућа и зато прибегавају једном који је, по њима, много достојанственији и сличнији ономе што бисмо и ми урадили. Шимпанза откида лист, савија га и прави – чашу!

Мајмуни су домишљати и када скидају плодове с дрвећа. У те сврхе служе им штапови. Њих се лате и када се нађу у опасности па их бацају као копља. Следећи пример неодољиво подсећа на почетак филма „Одисеја 2001". Група шимпанза кретала се савaном све док предводник није подигао „руку" (баш као у каубојским филмовима) јер је иза дрвета угледао леопарда. Огромна мачка лежала је, машући репом и гневно ударала шапама по тлу. Животиње су се неколико тренутака одмеравале а онда су се шимпанзе, уз неописиву галаму, попеле на дрвеће. Али, не да би се спасле него да би се наоружале гранама! Витлајући њима и испуштајући претеће крике, кренули су на непријатеља. Леопард се није уплашио и побегао: и даље је бесно ударао шапама. На то је један шимпанза, очигледно храбрији од других, притрчао леопарду, замахнуо и свом снагом га ударио граном. Ударац је био толико јак да је сломио макету леопарда коју су научници подметнули мајмунима. Да је у питању био прави, ударац граном би га, ако не усмртио а оно бар тешко ранио.

Шимпанзе често користе гране не само као оруђе или да њима скину воће него и као удицу. Одломљену грану очисте од гранчица и лишћа, затим раскопају улаз у термитњак и гурну је унутра. Кад је извуку, са слашћу поједу термите који су се у међувремену накупили на њој. Уколико је грана исувише дебела, мајмуни је расцепљују. Тако је, бар, урадио Парис, шимпанза који је учествовао у експериментима совјетске научнице Ладигине-Котос. Парис је, чак, нашавши једног дана у свом кавезу намерно искривљену шипку, данима исправљао док је није довео у ред. Колико је за све то „крив разум" а колико је то ствар инстинкта или нечег трећег, питање је на које наука још није дала прави одговор.

О. В.

ПЧЕЛЕ СЛЕПИ ПУТНИЦИ

Совјетски брод „Дубулти" испловио је из матичне луке у којој је дуже време био привезан за гат и после 48 сати стигао у Јегејско море. Посада је ту одлучила да искористи лепо време и префарба металне делове палубе. Кад је један од морнара кренуо да боји велику цев, у њој је открио дебелу наслагу рђе. Али чим је рђу дотакао руком, утврдио је да је – жива. Погледао је боље и схватио да се ради о рају пчела које су се још док је брод био у луци, овде удобно сместиле.

Обавио је руке крпама и пажљиво покупио рој у једну кутију. Чланови посаде затим су им направили рам на коме су пчеле убрзо изградиле саће.

Пут је потрајао три недеље. У лукама где су пристајали посада је затварала пчеле, и на путу су их пуштали да слободно лете. Крилати путници би тада направили круг око брода и поново се враћали у импровизовану кошницу. Морнари су се, наравно, постарали и да њихови гости не остану гладни – направили су им сируп од шећера. Кад је брод најзад упловио у пристаниште јужно од Одесе, на Црном мору, посада је слепе путнике поклонила једном пензионисаном морнару који се бави пчеларством. То је први случај у историји морепловства да су пчеле непријављене скитале морима.

В. М.

Илустровала: Драгана Јовчић

Уређује: Вито Недељковић

Кроново и Рејино море

Прочитала сам недавно да је Јадранско море давно носило назив Кроново и Рејино море. Јесу ли то била два мора?

САНДРА КОСТИЋ
Платичево

Давно, током другог и првог миленијума старе ере, Јадранско море заиста се називало Кроново и Рејино море. Ово име добило је од становника Грчке који су мислили да постоје два мора – оно које запљускује њихове обале и друго далеко, за њих неиспитано и мистично Кроново и Рејино, односно Јадранско. То далеко море се, по њиховој митологији, с разлогом назива Кроново и Рејино јер су Крон и Реја били Зевсови родитељи које је он свргао с престола и прогнао у далека и ненастањена подручја око непознатог мора.

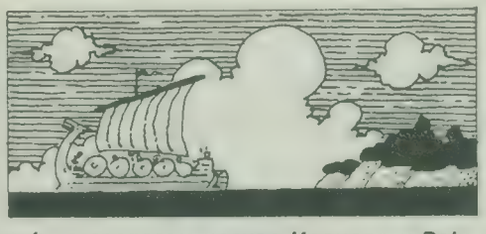

Почетком последњег миленијума старе ере грчки поморци почињу све даље да плове и Јадранско, то јест Кроново и Рејино море, схватају као наставак Јонског. Митско море Крона и Реје „премештено" је иза алпских венаца, а тек много касније, када су Јадран добро упознали, прихватили су га као посебно и одвојено море од Јонског.

Зашто баш 1. јануар?

Зашто је за почетак нове године узет 1. јануар, и то код многих народа, а неки, као Срби, славе Нову годину тек 13. јануара?

НЕМАЊА Р.
Деспотовац

Тек од 16. века почетак нове године помера се на 1. јануар а то је, по Библији, дан Христовог обрезивања. По законима Мојсијевим Христ је осмог дана по рођењу обрезан, те му је, као и сваком Јевреју, том приликом у храму дато име Исус. Због обрезивања које означава прво Христово проливање крви и прву патњу тај дан и има у хришћанској традицији значајну улогу.

Узимање 1. јануара за почетак нове године истовремено је и прихватање грегоријанског календара. Мада је његова реформа обављена у 16. веку нису га све земље одмах прихватиле, неке су

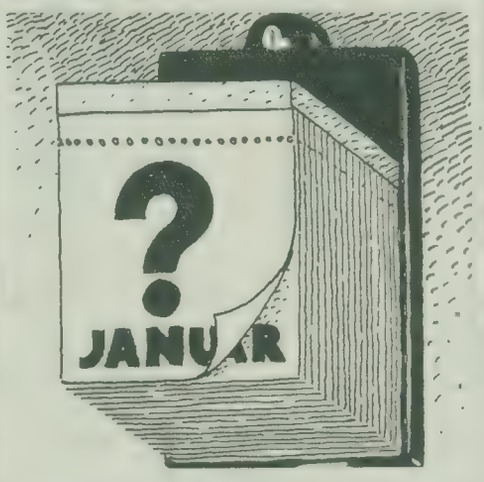

чекале све до 20. века, у СССР-у, рецимо, тек 1918. године, па се тако „славна октобарска револуција" 1917. није догодила у октобру, већ у новембру. Србија је реформу календара (грегоријанског) прихватила тек 1919. године, али такозвану српску Нову годину и даље слави 13. јануара.

Кућни љубимци оплемењују

Одавно желим да имам пса или мачку, али моји родитељи за то неће ни да чују. Сматрају да имам све што је једном детету потребно и да је ово само моје извољевање.

КАЋА ДЕЛИЋ
Зрењанин

То што многа деца желе да имају пса или мачку, или неког другог кућног љубимца, није без разлога. Та жеља пре свега изражава потребу за давањем и узимањем у емотивном смислу и важан је елемент у позитивном и уравнотеженом развоју детета. Ако у кући или стану постоје услови, родитељи треба да удовоље детету.

Имати кућног љубимца за дете значи извесност да неће бити само кад не жели, да ће уз њега увек бити његов љубимац који ће му правити друштво. Појаве као што су болест, туга, сан, дете ће много лакше схватити преко свог новог другара јер су својствене и животињама. Јер, ако животиња угине, за дете ће то бити веома болно али значајно искуство. Уопште, кроз посматрање животиња, дете много научи о животу. Дружење са кућним љубимцем представља не само важну лекцију у развоју детета као друштвеног бића него и о прихватању неких обавеза. Водећи бригу о њему, о његовој исхрани, дете истовремено жртвује и део свог слободног времена.

Надамо се, Каћа, да ће родитељи услишити твоје жеље. Ако се противе, размисли зашто то чине, можда заиста

имају разлога, које ти још увек не можеш да разумеш. Морамо да напоменемо да је веома важно колико је стара животиња која улази у кућу. На пример, пас се најбоље прилагођава ако има два месеца, а мачка месец и по дана. Ниси написала колико имаш година. Надамо се толико да љубимца не схватиш као живу играчку, већ као пријатеља кога треба волети и бринути о њему.

Понекад је добро наљутити се

Имам 13 година и мислим да сам добре нарави. У кући су ме стално опоминjали да не вичем, да будем тиха и слично. Али, понекад пожелим да будем гласна, да јако пустим музику или да се разбесним. Да ли је то нормална појава?

МИРЈАНА
Београд

Родитељи често греше говорећи деци да не ваља да се љуте, да то није пристојно и лепо, што није добро јер код детета може да изазове депресију и јак осећај кривице.

Треба да се ослободиш беса, али мораш имати и самоконтролу, да не будеш

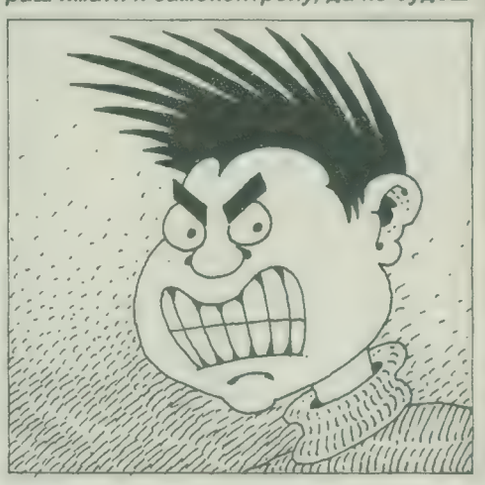

агресивна и да не угрожаваш околину. Људи који у себи носе много неискаљеног беса, „пуцају" полако у себи, постају рањиви и лако се увреде. Зато, саветују психолози, када имаш неку невољу, када ти се деси нешто ружно, испричај то неком, пусти гласно музику и певај! Не мораш баш да ломиш све око себе, али испразни се на било који начин.

Невенка Илић, Главица бб, 81410 Даниловград – 11 година, воли дописивање и дружење.

Татјана Шћекић, 22. децембра 2/6, 12399 Петровац на Млави – сакупља постере, воли рап музику и све што воле млади.

Марија Јелић, Косовке девојке 22/6, 11300 Смедерево – 10 година, воли дружење, сакупља украсна писма, постере и налепнице.

Јасмина Будановић, Змај Јовина 35, 24224 Стари Жедник – 12 година, сакупља значке, салвете и постере.

Божица Цветковић, Петра Мећаве 1/14, 11030 Београд – 11 година, воли дописивање и дружење.

Мирјана Илић, Коче Колара 64/8, 23000 Зрењанин – 14 година, сакупља постере, бави се кошарком и одбојком, навија за Црвену звезду.

Маја Стефановић, С. Милетића 12, 22306 Белегиш – 11 година, сакупља украсна писма, постере и блокчиће.

Марко Видић, Илинденска 10/3, 34000 Крагујевац – 13 година, сакупља постере Црвене звезде, воли музику и фудбал.

Маргита Стојановић, Блок 82 Б/Б 5/23, 91220 Тетово – 14 година, воли музику, спорт и дописивање, сакупља постере, марке, значке и украсне листиће и писма.

Владимир Ниновић, Ужичка 18, 14000 Ваљево – 12 година, воли спорт и дружење.

Сви филмови Џејмса Бонда

Обожавам филмове о Џејмсу Бонду, па бих вас замолио да набројите све филмове о познатом агенту 007.

СЛАВКО
Цетиње

Покушаћемо да набројимо све филмове о агенту 007 који све сме, може и све зна. Човек који пуца, дави, бије, лети, рони, плива, агент кога се плаше и мрзе га непријатељи а жене га обожавају појављује се у филмовима: „Дах смрти", „Доктор Но", „Дозвола за убиство", „Голдфингер", Октопуси", „Из Русије са љубављу", „Никад не реци никад", „Операција гром", „Операција свемир", „Поглед на убиство", „Само се двапут живи", „Шпијун који ме волео", „У служби Њеног величанства" и „Живи и пусти да умрем".

Неколико од набројаних филмова недавно си могао да гледаш на телевизији када је приказан циклус о агенту 007.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

КОМБИНОВАНА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: Гери Кол, трас, отимачина, ла, рибати, бенил, омамити, Лаза, порицање, сат, Али, авантура, до, б, а, Артир, гурање, Кина, милерам, Ајова, и, кавијар, е, ај, ха, титанат, адирати.
ЛАВИРИНТ: бр 2

Шта је то дијапазон?

Каква је то музичка справа дијапазон и чему служи?

ЧЕДОМИЛА
Бор

Метална справа са два крака која приликом вибрирања даје ноту „ла" као основни тон и користи се као тонски оријентир приликом штимовања музичких инструмената, зове се дијапазон. Тако се, међутим, назива и распон од најнижег до највишег тона неког инструмента или гласа.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2094

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Помоћник главног уредника Славољуб Кецић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 368,40 динара, тромесечна 1.105,20 динара, полугодишња 2.210,40 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Baahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 30.–
СР НЕМАЧКА	DEM 70.–
ШВЕДСКА	SEK 304.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 59.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. Tennessee Nights – Ноћи Тенесија (1989), САД/Немачка.
Редитељ: Николас Геснер, главне улоге: Џулијан Сандс, Стејси Даш, Ед Лаутер, Нед Бити, Род Стајгер, трајање: 101 минут.

Волфгангу Лејтону остала су до повратка још само три дана и он одлучује да тај последњи викенд проведе на неком од многобројних језера у Тенесију одмарајући се и пецајући. Међутим, ствари крећу лоше већ на самом почетку: мотел који су му препоручили заправо је најобичнија рупа, а из собе поред његове – где су одсела два мушкарца и једна жена – чује се најпре гласна препирка, а затим и запомагање. Он због тога на брзину напушта мотел не знајући да се у пртљажнику његовог аутомобила налази новац који је поменута тројка тога дана опљачкала.

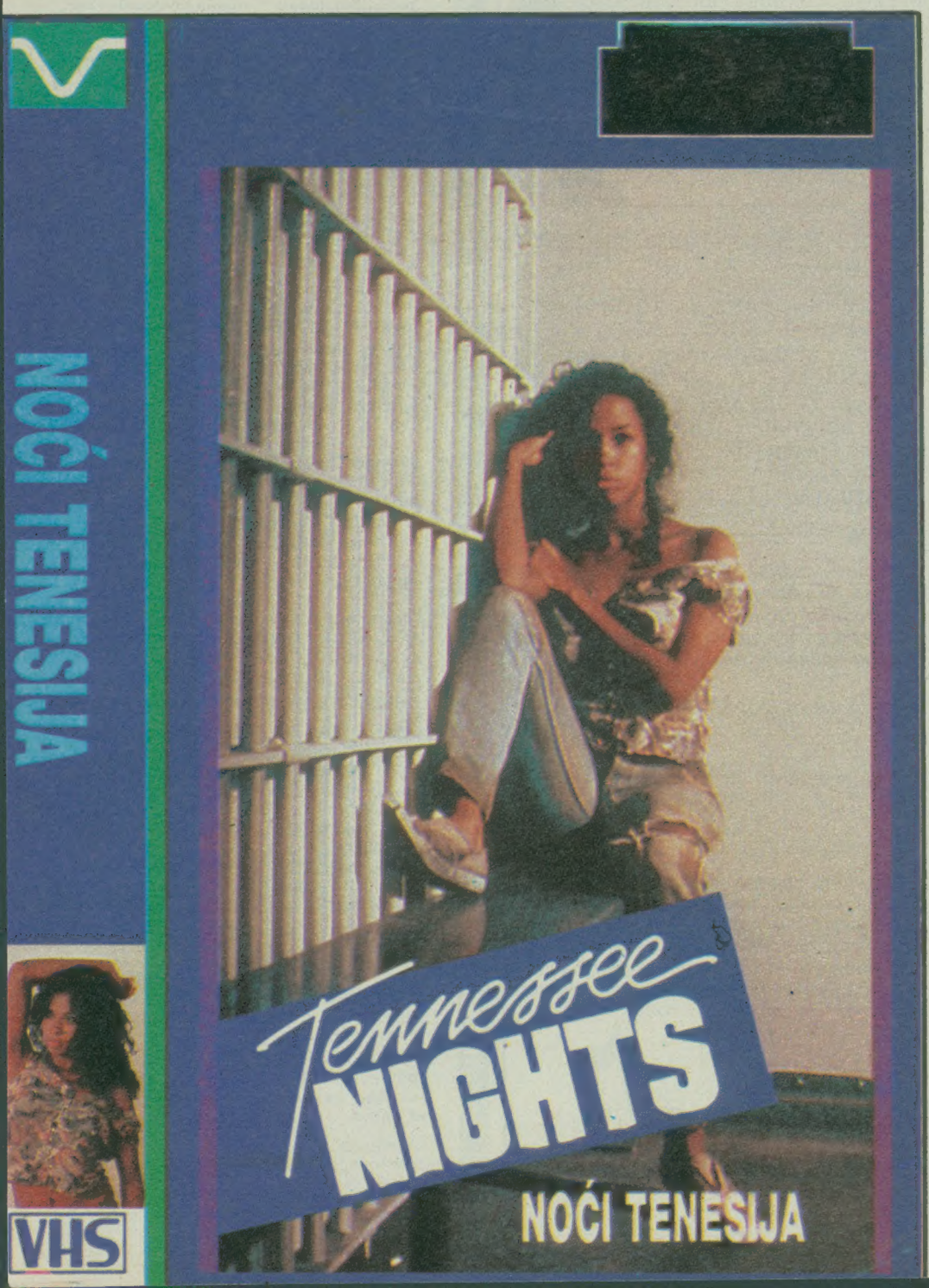

2. Frances – Френсис (1982), САД. Редитељ: Грејем Кемпбел, главне улоге: Џесика Ланг, Сем Шепард, Ким Стенли, Барт Барнс, трајање: 140 минута.

Потресна прича о судбини америчке глумице Френсис Фармер која је почетком тридесетих година била звезда у успону, али је због агресивног понашања најпре доспела у затвор, а нешто касније пребачена у лудницу. Џесика Ланг је у овом филму остварила своју вероватно најбољу улогу, а исто важи и за Ким Стенли која тумачи лик њене (такође поремећене) мајке.

3. Awakening – Буђење (1980), САД. Редитељ: Мајк Њуел, главне улоге: Чарлтон Хестон, Сузан Јорк, Џил Таузенд, Стефани Цимбалист, трајање: 102 минута.

После смрти зле египатске краљице Каре поданици су покушали да избришу сваки траг о њеном постојању, али ипак је остало пророчанство да ће се једног дана она поново вратити међу људе. Много година касније археолог Корбек проналази њен гроб и будући да се његова жена управо у том тренутку порађала (на другом крају света), краљичин дух се јавља у тек рођеној девојчици.

4. The Elephant Man – Човек слон (1980), САД, редитељ: Дејвид Линч, главне улоге: Ентони Хопкинс, Џон Харт, Ен Бенкрофт, Џон Гилгуд, трајање: 125 минута.

Крајем прошлог века у Лондону је живео Џон Мерик који је страшним хиром судбине рођен изобличене главе. Наравно, живот му је због тога био веома тежак, људи су га избегавали, а понеки и исмевали, али ипак се нашао један лекар, др Тревис, који је имао разумевања за њега. „Човек слон" по многима је најбољи филм Дејвида Линча, а томе свакако много доприноси и изузетна црно-бела фотографија Фредија Френсиса.

5. Death on the Nile – Смрт на Нилу (1978), Велика Британија. Редитељ: Џон Гиљермин, главне улоге: Питер Јустинов, Бет Дејвис, Дејвид Нивен, Миа Фароу, Луис Чајлс, Џорџ Кенеди, Анђела Ленсбури, трајање: 140 минута.

Четири године после „Убиства у Оријент експресу" Британци су у истом стилу екранизовали још један роман Агате Кристи – врхунска продукција, егзотични предели и много познатих глумаца. Убиство које овога пута треба разрешити дешава се за време крстарења Нилом, сви имају своје мотиве и сви су сумњиви, али велики Херкул Поаро ипак успева да повеже конце и откриje кривца.

Власник видео права за све поменуте филмове је дистрибутерска кућа „ВАНС" из Београда, која нам је и омогућила да их видимо.

В. Р.

РЕКЛИ СУ...

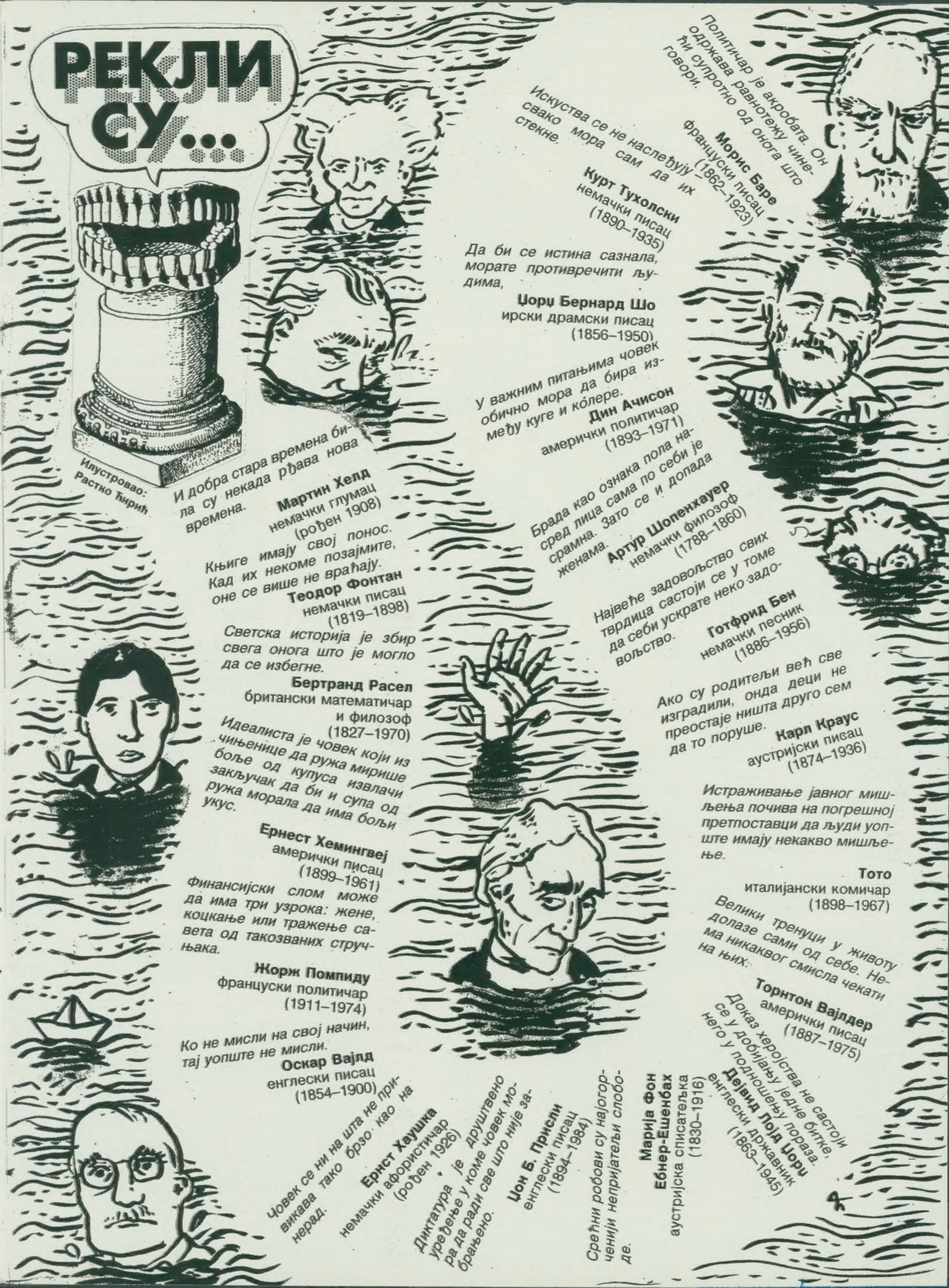

Илустровао: Растко Ћирић

И добра стара времена била су некада рђава нова времена.

Мартин Хелд
немачки глумац
(рођен 1908)

Књиге имају свој понос. Кад их некоме позајмите, оне се више не враћају.

Теодор Фонтан
немачки писац
(1819–1898)

Светска историја је збир свега онога што је могло да се избегне.

Бертранд Расел
британски математичар
и филозоф
(1827–1970)

Идеалиста је човек који из чињенице да ружа мирише боље од купуса извлачи закључак да би и супа од ружа морала да има бољи укус.

Ернест Хемингвеј
амерички писац
(1899–1961)

Финансијски слом може да има три узрока: жене, коцкање или тражење савета од такозваних стручњака.

Жорж Помпиду
француски политичар
(1911–1974)

Ко не мисли на свој начин, тај уопште не мисли.

Оскар Вајлд
енглески писац
(1854–1900)

Човек се ни на шта не привикава тако брзо као на нерад.

Ернст Хаушка
немачки афористичар
(рођен 1926)

Искуства се не наслеђују – свако мора сам да их стекне.

Курт Тухолски
немачки писац
(1890–1935)

Да би се истина сазнала, морате противречити људима.

Џорџ Бернард Шо
ирски драмски писац
(1856–1950)

У важним питањима човек обично мора да бира између куге и колере.

Дин Ачисон
амерички политичар
(1893–1971)

Брада као ознака пола наспрам лица сама по себи је срамна. Зато се и допада женама.

Артур Шопенхауер
немачки филозоф
(1788–1860)

Највеће задовољство свих тврдица састоји се у томе да себи ускрате неко задовољство.

Готфрид Бен
немачки песник
(1886–1956)

Ако су родитељи већ све изградили, онда деци не преостаје ништа друго сем да то поруше.

Карл Краус
аустријски писац
(1874–1936)

Истраживање јавног мишљења почива на погрешној претпоставци да људи уопште имају некакво мишљење.

Тото
италијански комичар
(1898–1967)

Велики тренуци у животу долазе сами од себе. Немају никакав смисла чекати на њих.

Торнтон Вајлдер
амерички писац
(1887–1975)

Диктатура је друштвено уређење у коме човек ради да ради све што није забрањено.

Џон Б. Присли
енглески писац
(1894–1984)

Срећни робови су најогорченији непријатељи слободе.

Марија Фон Ебнер-Ешенбах
аустријска списатељка
(1830–1916)

Доказ херојства не састоји се у добијању једне битке, него у подношењу пораза.

Дејвид Ллојд Џорџ
енглески државник
(1863–1945)

WALT DISNEY
МИКИ

БРЗО! УСКОЧИ У КОЛА!
ЕВО МЕ! ЈУРИМ! БАШ МИ ЈЕ МИЛО ШТО ЋЕМО СЕ МАЛО ПРОВОЗАТИ!

А ДОК СЕ ВОЗИМО, УЗ ПУТ ЋУ ДА ТИ ДАМ НЕКОЛИКО КОРИСНИХ САВЕТА!

МЛАД СИ И ТРЕБАЛО БИ ДА ИСКОРИСТИШ СВАКУ ПРИЛИКУ ДА НАУЧИШ НЕШТО НОВО!

ГРУПА ЦИРУСА!
ОНО, НА ПРИМЕР, ЈЕ...

ТО СУ ТАНКИ, ПЕРЈАСТИ ОБЛАЦИ НА ВИСИНИ ДО ДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА!

А ОВО ЈЕ ЦВЕТ КАМИЛИЦЕ!
НЕ, УЈКА МИКИ! ТО ЈЕ ЦВЕТ БЕЛЕ РАДЕ, ТРАЈНА ЗЕЉАСТА БИЉКА!
Distributed by King Features Syndicate

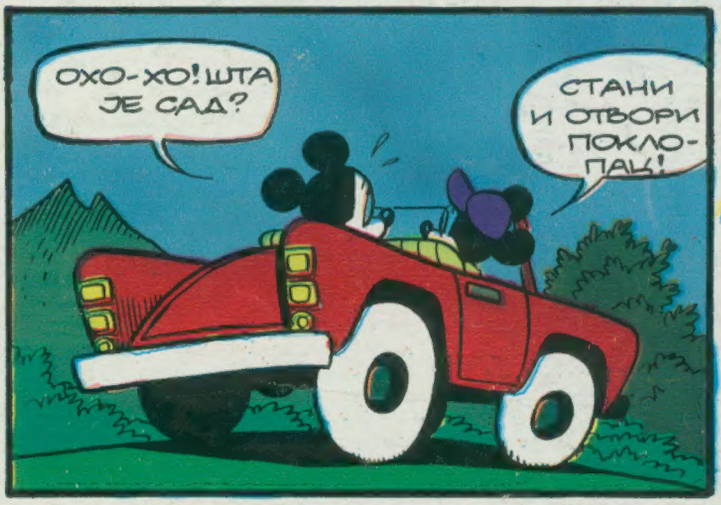
ОХО-ХО! ШТА ЈЕ САД?
СТАНИ И ОТВОРИ ПОКЛОПАЦ!

САД ЈЕ У РЕДУ! САМО САМ ОЧИСТИО СВЕЋИЦЕ!

ЗНАШ, МИКО, ПОЧИЊЕМ ДА СЕ ПИТАМ...

... КО ЈЕ КОГА ПОВЕО НА УЧЕЊЕ?
© 1988 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
5-29